

VOORWOORD	2
1 INLEIDING EN SYNTHESE	3
2 DEMOGRAFISCHE CONTEXT	11
2.1 Totale bevolking	11
2.2 Bevolkingsstructuur naar leeftijd en geslacht	12
2.3 Huishoudens	14
2.4 Multiculturaliteit	18
3 SOCIO-ECONOMISCHE KENMERKEN	20
3.1 Socio-economische status van de bevolking	20
3.2 Arbeidsmarkt	22
3.3 Inkomen en inkomensbron	24
4 GEZONDHEID	34
4.1 Algemene gezondheidstoestand	34
4.2 Gezondheid van de jonge kinderen	38
5 OPLEIDING	43
5.1 Schoolgaande bevolking in kleuteronderwijs	43
5.2 Schoolgaande bevolking in leerplichtonderwijs	44
5.3 Onderwijsritme in leerplichtonderwijs	47
6 HUISVESTING EN LEEFOMGEVING	49
7 WOORDENLIJST	50
COLOFON	55

Fiche n°4

Gemeente Brussel-Stad

Editie 2/2010

COMMISSION
COMMUNAUTAIRE FRANÇAISE
– COHÉSION SOCIALE

OBSERVATORIUM VOOR
GEZONDHEID EN WELZIJN
VAN BRUSSEL-HOOFDSTAD
– GEMEENSCHAPPELIJKE
GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

UNIVERSITÉ LIBRE DE
BRUXELLES – IGEAT

VOORWOORD

Dit document is fiche nr. 12-Brussel-Stad van de “*Gemeentelijke fiches voor de analyse van lokale statistieken in het Brussels Gewest*”.

Het is de bedoeling van deze fiches aan beleidsmakers en lokale actoren een eenvoudig instrument aan te bieden om inzicht te krijgen in bepaalde kenmerken van de bevolking waarmee zij werken en hen te helpen bij het uitstippelen van hun strategieën.

In het kader van haar decreet inzake sociale cohesie heeft de Franse Gemeenschapscommissie (**COCOF**) een instrument besteld dat de problemen en behoeften van de Brusselse gemeenten op het vlak van sociale cohesie statistisch benadert. Deze statistieken werden samengelegd met de ervaringen van de actoren op het terrein. In het instrument worden vergelijkingen gemaakt tussen de gemeenten (per statistische buurten) en tussen de gemeenten en het Gewest.

De documenten van dit instrument werden samengesteld door het Institut de Gestion de l'Environnement et de l'Aménagement du Territoire van de Université Libre de Bruxelles (**ULB-IGEAT**) in samenwerking met het **Observatorium voor Gezondheid en Welzijn**. Deze inventarisatie werd voorgelegd tijdens de verschillende lokale overlegmomenten en vergeleken met de ervaringen van de actoren op het terrein om zo behoeften en problemen aan het licht te brengen die niet in de statistische inventarisatie vermeld zijn. Deze analyse ondersteunde de lokale coördinatie op gemeentelijk niveau, met het oog op de voorbereiding van het nieuwe vijfjarenplan 2011-2015.

Gezien de fiches ook interessant zijn voor het grote publiek, heeft het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn de 19 gemeentelijke fiches vertaald.

Eigenlijk gaat het om een actualisering en verdere uitwerking van de gemeentelijke fiches van het Observatorium met de welzijns- en gezondheidsstatistieken per gemeente.

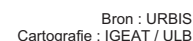
Verder zijn ook huisvestings- en onderwijsindicatoren (met cijfers van de Vlaamse en van de Franse Gemeenschap) opgenomen. In het kader van de opdracht van de COCOF werd bovendien ook een fiche voor het Gewest opgesteld, een handleiding die de lokale actoren helpt bij de interpretatie van de gegevens over hun gemeente en een derde en laatste document «bronnen en referenties» dat gebruikers begeleidt bij hun persoonlijk opzoekwerk in de basiscijfergegevens. Deze documenten werden echter niet vertaald.

Deze fiches vormen een aanvulling op de rapporten van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn (“Welzijns- en gezondheidsatlas van Brussel-Hoofdstad”, “Jaarlijkse welzijnsbarometer”, “Gezondheidsindicatoren van het Brussels Gewest”, ...) die gratis geraadpleegd en gedownload kunnen worden op de website van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn (www.observatbru.be) en op de instrumenten ontwikkeld door het **BISA (Wijkmonitoring, Statistische indicatoren, Conjunctuurbarometer)**. De bespreking bij de hier voorgestelde gegevens is dan ook tot het strikte minimum beperkt. Wij nodigen u uit om deze documenten te lezen indien u meer uitleg wenst.

De cijfers voor de gemeente Brussel worden vergeleken met de gemiddelde waarde voor het Brussels Gewest, ofwel met de hoogste en laagste waarden voor de verschillende gemeenten. Met “Gewest” of “Brussels Gewest” bedoelen we het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (19 gemeenten).

Met Brussel-Stad bedoelen we de gemeente Brussel. De gemeente wordt soms opgedeeld in 2 subgehelen: het noorden van de gemeente met Laken, Neder-Over-Heembeek en Haren enerzijds en 1000 Brussel (Vijfhoek, Leopoldwijk, Louizalaan en haar verlengde) anderzijds.

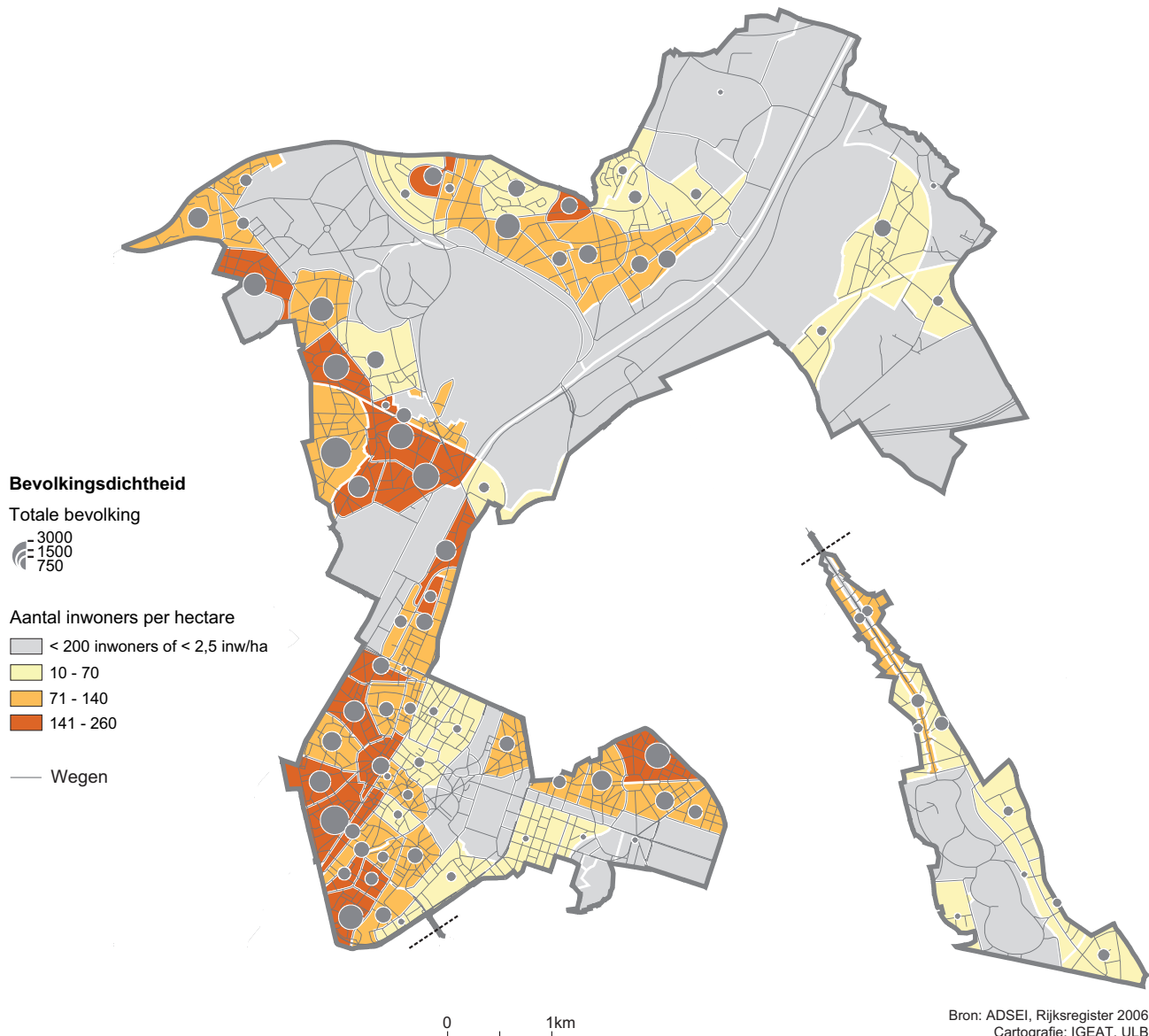
Kaart 1: Referentiekaart van Brussel-Stad

Deze referentiekaart geeft weer hoe de gemeente wordt opgedeeld wanneer infragemeentelijke statistieken worden voorgesteld. De statistische buurten zijn op de kaart afgebakend in het rood. Hun identificatienummer bestaat uit een prefix (21004 voor Brussel-Stad) en een achtervoegsel, ook in het rood aangeduid op de kaart (A01-, A02-, ...). De codes, benamingen, bevolkingsgroepen en -dichtheid van elke buurt zijn opgenomen in een lijst en op een kaart die geraadpleegd kan worden op de website van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

De wijken van de **Wijkmonitoring** zijn afgebakend in het oranje, hun nummers zijn eveneens in het oranje weergegeven op de kaart. Het betreft aggregaten van statistische buurten, maar de grenzen van deze wijken vallen niet altijd samen met de gemeentegrenzen. Zij kunnen namelijk verschillende gemeenten overlappen, zoals hier het geval is met wijk "18" dicht bij Tour & Taxis. De wijken alsook de statistische buurten waaruit ze bestaan zijn eveneens opgenomen in een lijst beschikbaar op de website van het Observatorium.

Kaart 2: Bevolkingspreiding van Brussel-Stad op 01/01/2006.

Brussel-Stad (dat 14,2 % van de bevolking van het Gewest telt) is een grote gemeente die verschillende gebieden omvat die soms sterk verschillen en slechts gedeeltelijk aan elkaar grenzen. Dit kan worden verklaard door de historische uitbreiding van de gemeente, door de inlijving van oude gemeenten en aangrenzende gebieden.

- De Vijfhoek vormt het historische centrum, de stad intra muros zoals die tot aan de industriële revolutie zal bestaan. Dit centrum wordt afgebakend door de lanen van de kleine ring, die na de vestingswerken werden aangelegd, behalve in het westen, waar de grens met Molenbeek wordt gevormd door het kanaal en de Poincarélaan overschrijdt met inbegrip van de huidige ligging van het Vanderputtenstadion en het “Institut des Arts et Métiers”. De bevolking concentreert zich in het westelijke deel van de Vijfhoek, van de wijk van de oude dokken in het noorden tot de Marollen in het zuiden. De bevolkingsdichtheid is er zeer hoog en de gebouwen doorgaans oud. Het centrum van de Vijfhoek, dat samenvalt met de middeleeuwse en barokke stad (herkenbaar aan zijn kronkelende straten en zijn huizen met puntgevel) is ook dichtbevolkt, hoewel de commerciële en administratieve functies er sterker aanwezig zijn. Het oostelijke deel van de Vijfhoek, waarvan de bebouwing wordt gedomineerd door imposante neoclassicistische gebouwen uit de 18de en 19de eeuw (rond het park van Brussel bijvoorbeeld), is zeer dun bevolkt, omdat hier veel nationale administratieve en beslissingscentra zijn gevestigd. Enkel de wijk tussen Sint-Joost en de Congreskolom heeft een bijzonder residentieel karakter bewaard. De Vijfhoek wordt van het noorden naar het zuiden doorkruist door de Lemmonier- en de Anspachlaan, stille getuigen van de bouwwerkzaamheden als gevolg van de overwelving van de Zenne. In het oostelijke deel wordt de Vijfhoek ook gekenmerkt door de Noord-Zuidspoorwegverbinding, die bovengronds van aan het Zuidstation tot aan de Kapellekerk, en ondergronds tot aan de Kruidtuin loopt. Kenmerkend voor deze verbinding zijn de omvangrijke moderne bouwwerken (Koninklijke Bibliotheek, Keizerinlaan, Administratieve wijk), die een echte breuklijn tussen de boven- en de benedenstad vormen.
- In het oosten grenzen de Leopold- en de Noordoostwijk (ook wel de Squareswijk geheten), gelegen van de Wetstraat tot aan het Jubelpark, aan Sint-Joost-ten-Node in het noorden, aan Schaarbeek en Etterbeek in het oosten, aan Etterbeek en Elsene in het zuiden. De Leopoldwijk is een aristocratische residentiele uitbreiding uit de jaren 1840 en is vandaag het belangrijkste zakencentrum van het Gewest, waar de meeste internationale instellingen zijn gevestigd, de Europese wijk. Ten noorden van de Europese wijk ligt de Squareswijk, die is verstedelijkt aan het begin van de 20ste eeuw en een residentieel karakter heeft behouden.
- In het zuidoosten vormen de Louiza- en de Rooseveltlaan, samen met het Terkamerenbos een aanhangsel dat aan Elsene grenst, behalve langs de Terhulpensesteenweg en het Terkamerenbos, die aan Watermaal-Bosvoorde en Ukkel grenzen, en een kort gedeelte tussen het Louizaplein en de Blanchestraat, waar het aan Sint-Gillis grenst. Hoewel op de Louizalaan veel administraties en winkels zijn gevestigd, heeft ze steeds haar residentiele functie behouden, ondanks het feit dat de herenhuisen geleidelijk aan door modernere gebouwen werden vervangen. De noordoostelijke rand van het Terkamerenbos wordt vanouds gekenmerkt door prestigieuze woningen en de talrijke ambassades en diplomatenwoningen. Hier bevindt zich ook de universiteitscampus van Solbosch (ULB), die deel uitmaakt van het grondgebied Brussel-Stad.
- Laken dat zich in het noordwesten van de gemeente bevindt, wordt in het westen begrensd door de gemeente Jette, in het noorden door de Romeinsesteenweg en de Vlaamse gemeenten van de Rand (Wemmel en Grimbergen (Strombeek-Bever)), in het noorden door de Wandstraat en de Vuurkruisenlaan en in het oosten door het kanaal. Laken is territoriaal verbonden met de Vijfhoek door de terreinen van de haven van Brussel en van het voormalige station van Tour & Taxis op de linkeroever van het kanaal, en door de sociale woonwijken van de Groendreef en van de Antwerpsesteenweg op de rechteroever. Het merendeel van de bevolking van Laken is geconcentreerd ten zuiden van het Koninklijk domein en van de Heizelvlakte met zijn tentoonstellingspaleizen. Het oosten van Laken behoort tot de eerste stadskroon⁽¹⁾, die reeds sterk verstedelijkt was aan het begin van de 20ste eeuw. Het westen is meer recentelijk verstedelijkt, na de Tweede Wereldoorlog, door de bouw van de Modelwijk, een groot complex van functionalistisch geïnspireerde sociale woningen. Het deel van Laken ten noorden van het Koninklijk domein, rond de Wandstraat, is

(1) Zie woordenlijst.

eveneens na de Tweede Wereldoorlog verstedelijkt, in de vorm van een gemengde structuur van individuele en collectieve, deels sociale, woningen.

- Ten noordoosten van Laken ligt Neder-Over-Heembeek dat in het noorden aan de Vlaamse gemeente Vilvoorde en in het oosten aan het kanaal grenst. De bevolking is er geconcentreerd in het zuiden, rond de oude dorpskernen, waarvan de oude bebouwing geleidelijk is geïntegreerd in een aaneengesloten geheel dat werd gebouwd na de Tweede Wereldoorlog. In het noorden van Neder-Over-Heembeek liggen vele braakliggende terreinen of terreinen waar verschillende activiteiten worden uitgeoefend (bedrijvenpark, militair hospitaal), terwijl de oevers van het kanaal worden ingenomen door haveninfrastructuur (met name de opslag van koolwaterstof) en verlaten industrieterreinen die een nieuwe bestemming krijgen.
- Op de rechter kanaaloever, ten noorden van Schaarbeek en Evere, ligt Haren, dat eveneens behoort tot het grondgebied van Brussel-Stad en zich in het oosten uitstrekt tot de randgemeenten (Zaventem en Sint-Stevens-Woluwe). Dit deel van Brussel-Stad is slechts met de rest van de gemeente verbonden via de grote spoorwegterreinen van het sorteerstation Schaarbeek-Vorming, die zich in feite op het grondgebied van Brussel-Stad bevinden. De spoorweg en de haven van Brussel vormen een echte topografische barrière. Hun uitgestrektheid, in combinatie met de aanwezigheid van andere activiteitsites en de zetel van de NAVO in het zuiden, maakt dat de bevolkte delen van Haren zich beperken tot de onmiddellijke omgeving van de oude dorpskern, voornamelijk langs de Verdunstraat en langs een stuk van de Haachtsesteenweg.

Gezien de territoriale verscheidenheid van de gemeente Brussel is de langetermijnevolutie ietwat bijzonder. Binnen haar huidige grenzen ziet de gemeente haar **bevolking** niet in de jaren 60, zoals vaak het geval is voor de andere gemeenten van het Gewest, maar wel rond de Eerste Wereldoorlog toenemen. In deze periode is de bevolkingspiek het resultaat van de combinatie van de nog beperkte ontvolking van het centrale stadsdeel en van de verstedelijking van de meer perifere delen die zich reeds grotendeels heeft doorgezet. Door de daling van de bevolking zakt het aantal inwoners van meer dan 200 000 aan het begin van de eeuw tot iets meer dan 130 000 in 1999, een historisch minimum. Sindsdien is er een duidelijke toename van het aantal inwoners:

op 1 januari 2008 telt Brussel-Stad 148 873 inwoners. Door de omvang en de diversiteit van de gemeente lijken de demografische indexen van Brussel-Stad en hun evolutie zeer sterk op die van het hele Gewest. De bevolking is echter doorgaans jonger dan het gewestelijke gemiddelde. De waargenomen en zeer merkbare verjonging is het resultaat van de stijging van het aandeel jongeren en de daling van het aandeel ouderen. Een groot deel van de volwassenen bestaat uit alleenstaanden of kinderloze koppels, waardoor het aandeel kinderloze huishoudens 68,8 % bedraagt. Toch gaan achter deze gemeentelijke gemiddelden grote verschillen tussen de wijken schuil. Het aandeel alleenstaanden is groter langs de Louizalaan, in de buurt van de Wetstraat en in de Vijfhoek, met een opmerkelijke uitzondering in de Marollen en in de wijken in de buurt van het kanaal. Gezinnen met kinderen wonen vooral in het armste deel, in het westen van de Vijfhoek (van de Marollen tot aan de Handelskaai), in de Noordwijk, in Laken en in bepaalde buurten van Neder-Over-Heembeek en Haren. En zoals vaak wonen de eenoudergezinnen, van wie het gemeentelijk aandeel iets lager ligt dan het gewestelijk gemiddelde, in de sociale woonwijken.

Een groot deel van de inwoners heeft de Belgische **nationaliteit**, maar de niet-Belgen vertegenwoordigen toch bijna 30 % van de bevolking. Het aandeel vreemdelingen uit Noord-Afrika ligt boven het gemiddelde van het Gewest, net als het aandeel personen afkomstig uit de rest van het Afrikaanse continent. We zien een sterke aanwezigheid van allochtone gezinnen (hoewel sommigen de Belgische nationaliteit hebben door naturalisatie en geboorte op Belgische bodem), meestal van Noord-Afrikaanse origine. Ze wonen voornamelijk in het westen van de Vijfhoek en in het westelijke deel van Laken. In de gemeente wonen veel onderdanen uit de mediterrane landen van de Unie (Italië, Spanje, Griekenland, Portugal) en personen uit landen die recent tot de EU zijn toegetreden (Polen, Roemenië), zonder echter duidelijk oververtegenwoordigd te zijn in vergelijking met het gewestelijk gemiddelde. Het sociaaleconomische profiel van deze nationaliteiten is tweeledig: er zijn zowel arbeiders die in de jaren 1960-1970 zijn geïmmigreerd en laaggeschoolde arbeiders die recent uit de landen van het voormalige Oostblok zijn gekomen, als ambtenaren en hoge kaderleden die zich in Brussel hebben gevestigd na de verschillende uitbreidingen van de Unie. De inwoners van het Europa van de 15 zijn beduidend ondervertegenwoordigd bij de vreemdelingen.

Met delen van haar grondgebied in het centrum, in de eerste en tweede kroon⁽²⁾ vertoont Brussel-Stad zeer uiteenlopende kenmerken en zou haar bevolking bijgevolg een zeer uiteenlopend **sociaaleconomisch profiel** moeten hebben. De gemeente telt echter hoofdzakelijk huishoudens uit de arbeidersklassen en uit de middenklasse. Dit vertaalt zich in een gemiddeld belastbaar inkomen dat lager ligt dan het gemiddelde van het Gewest, vooral in de westelijke helft van de Vijfhoek, in Laken en in de talrijke sociale woonblokken (Modelwijk, Antwerpsesteenweg en Mariëndaal bijvoorbeeld), waar veel inwoners uit de arbeidersklasse wonen, vaak migranten. Aangiften met een laag inkomen, vaak een vervangingsinkomen, zijn in de gemeente duidelijk oververtegenwoordigd. Op gemeentelijke schaal ligt de **activiteitsgraad** lichtjes onder het gewestelijke gemiddelde voor alle leeftijden. De activiteitsgraad van de jongeren ligt dicht in de buurt van het gewestelijke gemiddelde, wat erop wijst dat ze geneigd zijn om hogere studies aan te vatten. Dit gemeentelijke gemiddelde wordt echter naar beneden gehaald door jongeren uit meer gegoede gezinnen in het noorden van Laken en in de Squareswijk, van wie een groot deel hogere studies volgt. In Brussel maken bedienden uit de privésector of de openbare sector het leeuwendeel van de werknemers uit, maar de arbeiders zijn, tegenover het gewestelijke gemiddelde, duidelijk oververtegenwoordigd in de arbeiderswijken van de gemeente. De gemeentelijke **werkloosheid** ligt ver boven het gewestelijke gemiddelde, zowel voor mannen als voor vrouwen. Ook hier zijn er zeer grote verschillen tussen de arbeiderswijken (waaronder de sociale woonwijken) en de meer welgestelde wijken. Dit cijfer kan in sommige wijken zelfs tweemaal zo hoog liggen. De werkloosheid is groot en treft vooral jongeren, bij wie de werkloosheid aanzienlijk groter is dan het gewestelijke gemiddelde, vooral in de wijken in de buurt van het kanaal. In de rest van de gemeente is de werkloosheid veel lager en treft ze vooral ouderen en vrouwen. Het aandeel van de bevolking dat moet rondkomen met een leefloon of een vervangingsinkomen is veel groter in Brussel-Stad dan in het Gewest. Onder de rechthebbenden vinden we alle leeftijdscategorieën, met verhoudingsgewijs meer jongeren en veel ouderen.

Het aandeel inwoners dat verklaart in slechte **gezondheid** te verkeren ligt boven het gemiddelde van het Gewest, vooral na 35 jaar. Het **sterftecijfer**⁽³⁾ is iets hoger dan dat van het Gewest. De meeste doodsoorzaken komen proportioneel vaker voor (hoewel niet noodzakelijk significant). Het **geboortecijfer**⁽⁴⁾, dat de laatste jaren in stijgende lijn gaat, is hoger dan het gemiddelde

van het Gewest. Dit wordt verklaard door het grote en stijgende aandeel jongvolwassenen in de bevolking maar ook door de, nog steeds hogere, vruchtbaarheid van de allochtone bevolking. De gemeente telt een groot aantal kansarmen, wat er, samen met het hoge geboortecijfer, toe leidt dat tal van kinderen geboren worden en opgroeien in gezinnen zonder inkomen uit arbeid. Alleenstaande moeders of zeer jonge moeders zijn eveneens oververtegenwoordigd.

Wat secundair **onderwijs** betreft, volgen jongeren uit Brussel-Stad verhoudingsgewijs vaker technisch en beroepsonderwijs dan het gemiddelde van het Gewest. Het scholenaanbod in deze richtingen op het grondgebied van de stad Brussel is trouwens verhoudingsgewijs groter. Doorgaans werven de scholen, gezien het aantal aangeboden plaatsen, heel wat van hun leerlingen in andere gemeenten. Het aandeel jongeren dat algemeen secundair onderwijs volgt, is beduidend lager dan het gemiddelde van het Gewest, en dit voor alle wijken. Het aandeel van het beroepsonderwijs is groter in de meer volkse wijken en dat van het technisch onderwijs in de meer gegoede wijken in het noorden en het oosten van de gemeente. Deze ruimtelijke verdeling geeft een redelijk betrouwbaar beeld van het opleidingsniveau van de volwassenen, behalve in het oosten van de Vijfhoek en in de Squareswijk, waar duidelijk minder schoolgaande jeugd woont. Bij de jonge Brusselaars treffen we een sterke schoolachterstand aan. Het aantal leerlingen dat “een normale vordering maakt” (m.a.w. dat geen enkel jaar heeft overgedaan), is over het algemeen veel lager dan het gewestelijke gemiddelde dat zelf verre van schitterend is. Leerlingen studeren na het leerplichtonderwijs veel minder voort, wat jammer genoeg redelijk logisch is. Dit is vooral het geval in de wijken aan het kanaal en in de concentraties van sociale woningen, waar de ouders ook vaak geen universitair diploma en zelfs geen diploma algemeen secundair onderwijs hebben. In deze wijken geeft het kwalificatieniveau aanleiding tot moeilijkheden bij de inschakeling op de arbeidsmarkt. Deze problemen nemen nog toe doordat er, bij een gelijk diploma, ook verhoudingsgewijs meer werklozen zijn dan verwacht op basis van het gemiddelde van het Gewest. Dit zou kunnen duiden op een gebrekkige beroepskeuzevoorlichting of op discriminatie die specifiek deze populatie treft.

(2,3,4) Zie woordenlijst.

De situatie in het oosten en het noorden van de gemeente is minder negatief, hoewel de gevolgte en behaalde opleidingsniveaus in het noorden over het algemeen vrij middelmatig zijn. Maar dit lijkt voor deze middenklasse minder moeilijkheden bij de inschakeling op de arbeidsmarkt te veroorzaken.

Als gemeente tussen de eerste en de tweede kroon⁽⁵⁾ heeft Brussel-Stad een tamelijk heterogeen **gebouwenbestand**, waarvan bijna twee derde van de woningen dateert van vóór 1961. In de Vijfhoek en in een groot deel van Laken zijn ze duidelijk minder comfortabel. Zo ontbreken er soms voorzieningen (badkamer, centrale verwarming) en is de vloeroppervlakte kleiner. Het comfort is beter in het westen en in het noorden van Laken, in Neder-Over-Heembeek, Haren en in de Squareswijk. Volgens de inwoners van buiten deze wijken vertonen de binnen- en buitenkant vaak problemen als gevolg van de ouderdom van sommige installaties en het gebrek aan onderhoud. Rust en netheid worden over vrijwel het hele grondgebied nogal streng beoordeeld, vooral in het historische centrum, de overige dichtbevolkte wijken, maar ook in Haren, dat in de onmiddellijke omgeving van de luchthaven ligt. Het aanbod aan groene ruimten is beperkt en wordt tamelijk negatief beoordeeld door de inwoners, behalve in de Squareswijk en rond het Terkamerenbos en de parken van de Heizelvlakte, voorbij het Koninklijk Domein (dat niet toegankelijk is ondanks de dichtbevolkte wijken in de buurt). Het aandeel huishoudens met toegang tot een privétuin is zeer laag in de gemeente, waar meer dan drie vierde van het woningaanbod uit appartementen bestaat.

Uit dit statistische overzicht van de gemeente Brussel-Stad kunnen we een aantal **aandachtspunten** distilleren:

- De preciaire financiële situatie van een groot deel van de bevolking, vooral in de oude wijken en de sociale woningen, is het gevolg van hoge werkloosheid, maar ook van laaggeschoolde en dus minder betaalde arbeid. Kwalificatie vormt op verschillende vlakken een probleem. Allereerst vertoont het profiel van de lager geschoolde en dus minder op de Brusselse arbeidsmarkt voorbereide werknemer de tendens om van generatie op generatie overgeleverd te worden. Jongeren studeren tegenwoordig weliswaar langer, maar door de algemene stijging van het opleidingsniveau, blijft de kloof met de hoger opgeleiden groot. Problemen met de beheersing van de tweede landstaal en met de keuze van de juiste studierichting, maar ook een mogelijke discriminatie bij
- aanwerving maken dat de inschakeling op de arbeidsmarkt van vaak allochtone jongeren problematisch blijft.
- De preciaire financiële situatie van een groot deel van de bevolking wordt eveneens weerspiegeld in de huisvesting, vooral in de wijken met oude gebouwen en dit zowel in wijken met privéwoningen als in wijken met sociale woningen. De slechte sociaaleconomische omstandigheden hebben ook een rechtstreeks effect op de gezondheid van de bevolking. Een aanzienlijk deel van de huisvesting van de gemeente bestaat uit sociale woningen. Naast de kosten van een oud gebouwenbestand en van een aantal recentere grote functionalistische complexen moet ook de concentratiegroei van de kwetsbaarste groepen in dit, reeds erg verzadigde, segment van het huuraanbod verder aangepakt worden.
- De gemeente telt veel jonge kinderen en het aantal geboortes neemt significant toe. Daarnaast zal de gemeente nog jaren geconfronteerd worden met de veroudering van de bevolking. Hoewel de gemiddelde leeftijd al enkele jaren niet meer stijgt, zijn er nog veel oude mensen, zowel in de sociale huisvesting als in de particuliere huursector. Dit brengt een stijging van de soorten behoeften en de voorzieningen met zich, twee elementen die niet altijd gemakkelijk met elkaar te verzoenen zijn.
- In bepaalde delen van de Vijfhoek verloopt de spectaculaire groei van de jongvolwassenen gedeeltelijk ten nadele van de plaatselijke bevolking, die doorgaans minder rijk, ouder of geïmmigreerd is. Ongeacht of het nu door de stijging van de huurprijzen of van het aantal renovaties komt, uit de - weliswaar beperkte - stijging van de inkomens en de duidelijke stijging van de kwalificaties van de inwoners blijkt dat de arbeidersklasse verdwijnt. In het oosten van de gemeente draagt de toenemende aanwezigheid van internationale werknemers als gevolg van de aanwezigheid van de Europese Unie bij tot spanningen op de huisvestingsmarkt.
- De dichte verstedelijking en de verschillende verplichtingen als gevolg van de nationale en internationale functies van Brussel maken stedenbouwkundige arbitrage zeer moeilijk, wat rechtstreekse gevolgen heeft voor de leefomgeving van de inwoners.

(5) Zie woordenlijst.

Informatie over het welzijns- en gezondheidsaanbod: www.sociaalbrussel.be

Sociaal Brussel online (www.sociaalbrussel.be) werd ontwikkeld door de vzw Centrum voor Maatschappelijke Documentatie en Coördinatie en biedt gratis, eenvoudig en snel toegang tot de Nederlandstalige, Franstalige en tweetalige welzijns- en gezondheidsorganisaties die actief zijn in de gemeente of in de 19 gemeenten van het Brussels Gewest.

Dit instrument – dat dagelijks wordt geüpdatet – helpt om het welzijnsnetwerk in zijn gemeente in real time te vatten en te lokaliseren op de kaart van het Brussels Gewest.

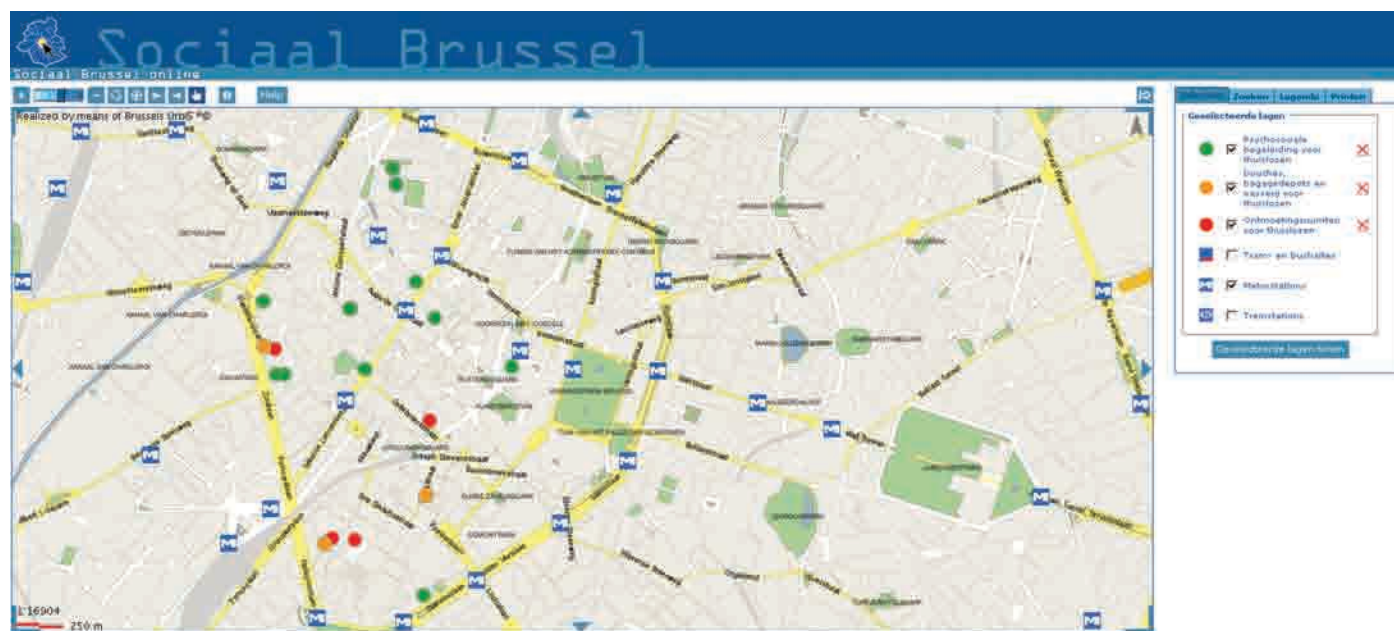
Er zijn 4 zoekmethodes gaande van de meest eenvoudige tot de meest complexe:

- op naam van de organisatie of dienst
- via een zoekterm (type Google)
- via een sector
- via een specifiek criterium of een combinatie van criteria

Sinds juni 2008 wordt de informatie sector per sector online geplaatst (meer dan 4 300 adressen in juni 2011).

In enkele muisklikken beschikt u over concrete, geactualiseerde, op een kaart gevisualiseerde informatie.

Het **kruisen van de informatie over het aanbod met de gegevens** uit de volgende hoofdstukken – demografische gegevens, socio-economische kenmerken, gegevens over de algemene gezondheidstoestand, over opleiding en huisvesting – kan bijdragen tot het objectiveren van de tekorten op het vlak van voorzieningen, het stimuleren van de creatie van aangepaste dienstverlening, de ondersteuning van de netwerking, het aanwakken van de bewustwording en de coördinatie, het aanmoedigen van burgerparticipatie in de wijken.

2. DEMOGRAFISCHE CONTEXT

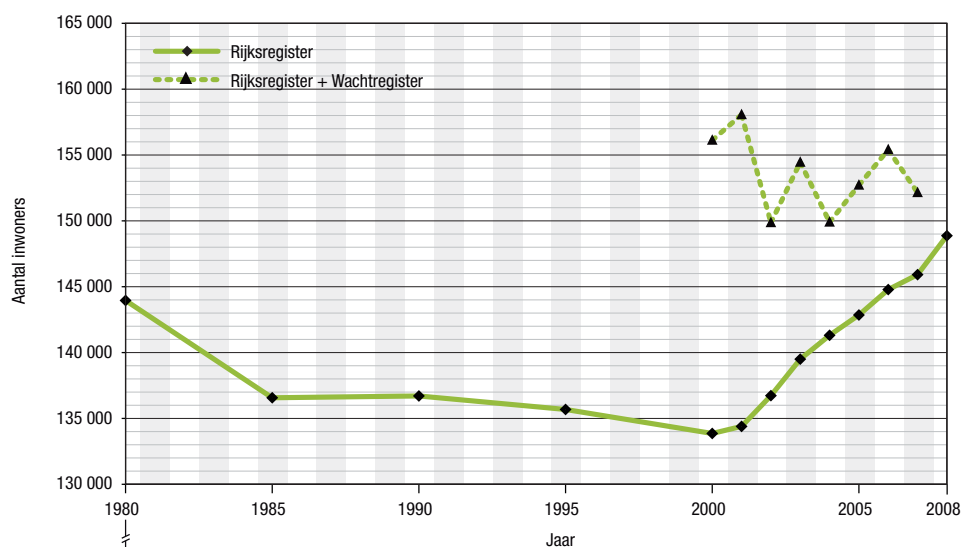

Van een aantal demografische indicatoren zijn, per wijk, kaarten en tabellen beschikbaar op de site van de Wijkmonitoring. Raadpleeg de onderwerpen "Type huishoudens", "Nationaliteiten", "Woonmobiliteit", "Leeftijdsstructuur" onder het thema "Demografie".

<http://www.wijkmonitoring.irisnet.be/>

2.1 Totale bevolking

Figuur 1: Evolutie van de totale bevolking van Brussel-Stad (1980-2008).

Bron: FOD Economie - ADSEI, Rijksregister en Wachregister

Het Rijksregister van de natuurlijke personen vermeldt de personen die zijn ingeschreven in de bevolkingsregisters van de gemeenten. Deze personen kunnen al dan niet de Belgische nationaliteit hebben (al naargelang bepaalde verblijfsvoorwaarden). Ook vreemdelingen die tewerkgesteld worden door de Europese instellingen en hun gezinsleden zijn er in opgenomen (behalve die met diplomatieke status).

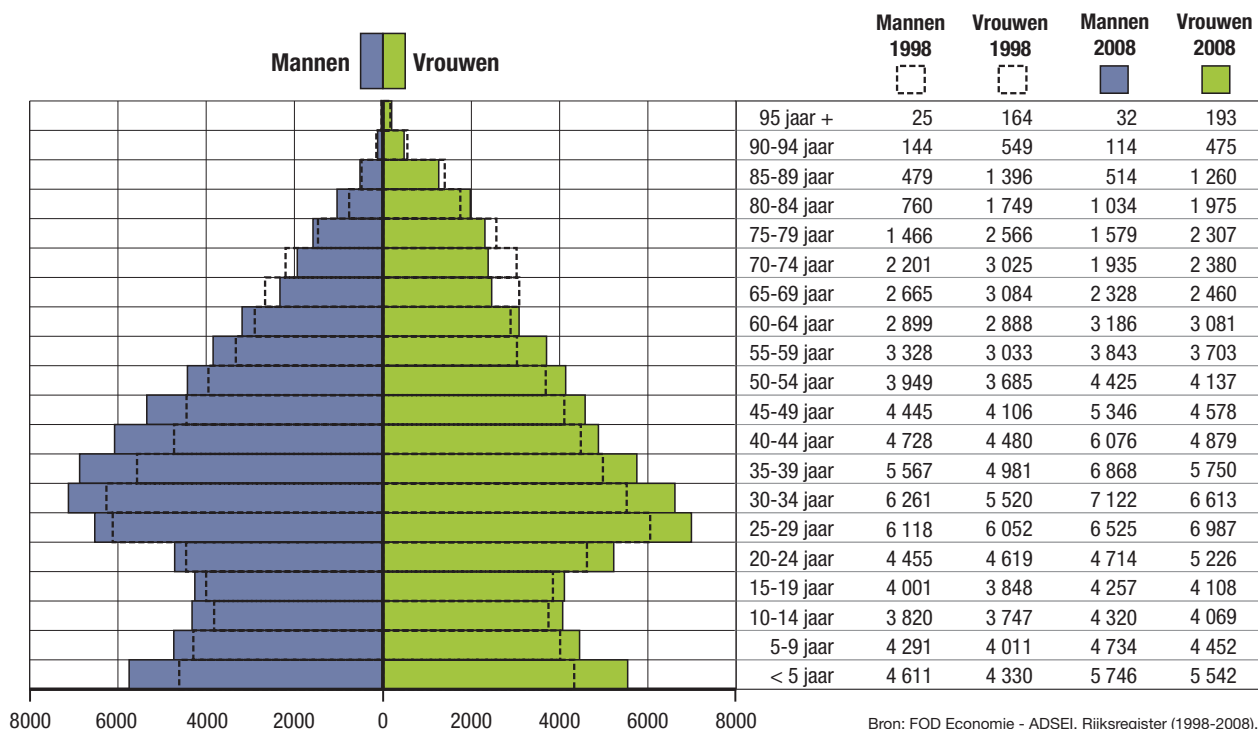
Het Wachregister, in het leven geroepen bij wet van 24 mei 1994, bevat de vreemdelingen die zich als vluchteling opgeven of die vragen als vluchteling te worden erkend.

Het aantal inwoners in Brussel-Stad is geleidelijk gedaald tot in 2000. Sindsdien zien we een duidelijke stijging van de bevolking die in 2006 (144 784 inwoners) het aantal van 1980 (143 957 inwoners) heeft overschreden. In 2008 telde de gemeente 148 873 inwoners. De grote verschillen in het aantal personen dat in het Wachregister is ingeschreven, zijn toe te schrijven aan de aanwezigheid van de Dienst Vreemdelingenzaken⁽⁶⁾ in de gemeente.

(6) Dienst Vreemdelingenzaken World Trade Center (toren II, Antwerpsesteenweg 59B, 1000 Brussel)

2.2 Bevolkingsstructuur naar leeftijd en geslacht

Figuur 2: Bevolkingshistogram van Brussel-Stad op 01/01/2008 en 01/01/1998.

Op 1 januari 2008 telt de gemeente Brussel officieel 148 873 inwoners (74 698 mannen en 74 175 vrouwen); bovendien telt het Wachtregister 6 226 personen (in 2007). 14,2 % van de bevolking van het Brussels Gewest woont in Brussel-Stad. Sedert 10 jaar zien we een stijging van de bevolking in alle leeftijdscategorieën, behalve in de leeftijdsgroep 65-79 jaar.

2.2 Bevolkingsstructuur naar leeftijd en geslacht

Tabel 1: Evolutie van de kenmerken van de bevolking van Brussel-Stad en het Brussels Gewest tussen 1998 en 2008.

	Brussel-Stad			Brussels Gewest		
	1998	2003	2008	1998	2003	2008
% < 3 jaar	4,2 %	4,2 %	4,8 %	3,9 %	4,2 %	4,5 %
% < 18 jaar	22,0 %	22,1 %	22,7 %	20,9 %	21,4 %	21,9 %
% < 20 jaar	24,4 %	24,4 %	25,0 %	23,2 %	23,6 %	24,2 %
% 18-64 jaar	62,9 %	64,2 %	64,8 %	61,9 %	62,8 %	63,6 %
% 20-64 jaar	60,5 %	61,9 %	62,5 %	59,6 %	60,6 %	61,3 %
% 65 jaar en meer	15,1 %	13,7 %	12,5 %	17,2 %	15,9 %	14,5 %
% 80 jaar en meer	3,9 %	3,7 %	3,8 %	4,5 %	4,6 %	4,7 %
Verouderingsindex (≥ 65 jaar / 0-19 jaar)	62,1	55,9	49,9	74,0	67,2	60,0
Afhankelijkheidsindex (0-19 + ≥ 65 jaar) / (20-64 jaar)	65,3	61,5	60,0	67,8	65,1	63,0
Index van intensiteit van de veroudering (> 80 jaar / ≥ 65 jaar)	26,0	27,1	30,1	26,3	28,8	32,4

Bron: FOD Economie - ADSEI, Rijksregister.

De verouderingsindex wordt berekend als de verhouding tussen de pensioengerechtigde personen (65 jaar en +) en de jongeren onder de 20 jaar.

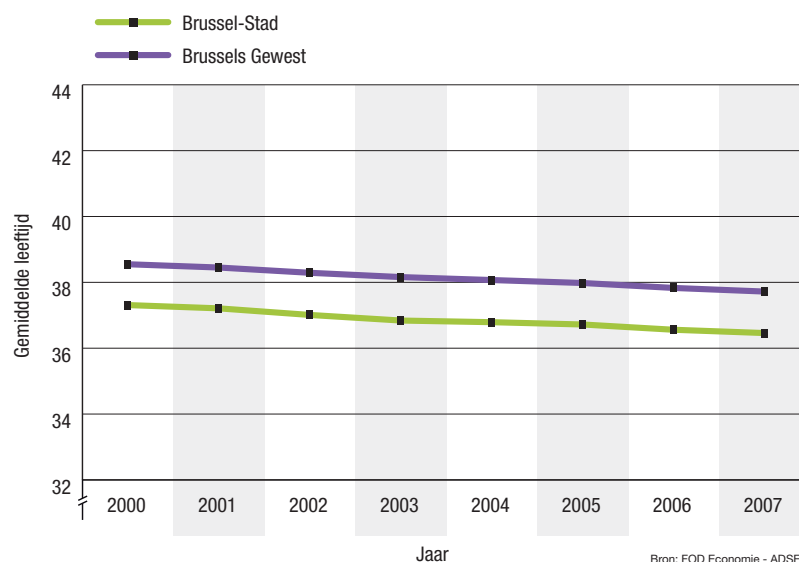
De afhankelijkheidsindex wordt berekend als de verhouding tussen hetzij personen die de schoolleeftijd hebben (jonger dan 20 jaar), hetzij pensioengerechtigde personen en personen tussen 20 en 64 jaar.

De intensiteit van de veroudering is het aandeel van de zeer oude personen (ouder dan 80 jaar) binnen de groep ouder dan 65 jaar.

De bevolking van Brussel-Stad is globaal gezien jonger dan die van het Brussels Gewest. De verouderingsindex is er een van de laagste van het Gewest. We zien echter een vergelijkbare evolutie met een stijging van het aandeel jongeren en een daling van het aantal 65-plussers.

In de afgelopen jaren is de bevolking van het Brussels Gewest verjongd. De gemiddelde leeftijd van de inwoners van de gemeente volgt de gewestelijke evolutie, hoewel ze lager blijft (36,5 jaar voor de gemeente tegenover 37,7 voor het Gewest in 2007).

Figuur 3: Evolutie van de gemiddelde leeftijd in Brussel-Stad en het Brussels Gewest van 2000 tot 2007.

Bron: FOD Economie - ADSEI.

2.3 Huishoudens

2.3.1 SAMENSTELLING VAN DE HUISHOUDENS

Tabel 2: Samenstelling van de huishoudens in Brussel-Stad en het Brussels Gewest op 01/01/2007 (alternatieve tabel ⁽⁷⁾).

	Brussel-Stad		Brussels Gewest	
	Aantal huishoudens	Aandeel huishoudens	Aantal huishoudens	Aandeel huishoudens
Alleenstaande mannen	20 919	28,6	118 947	23,7
Alleenstaande vrouwen	17 950	24,6	128 742	25,6
Paar zonder kinderen	10 465	14,3	82 178	16,4
Paar met kinderen	14 343	19,6	106 178	21,1
Alleenstaande moeder met kinderen	6 394	8,8	47 068	9,4
Alleenstaande vader met kinderen	1 149	1,6	7 660	1,5
Andere	1 800	2,5	11 492	2,3
Totaal aantal private huishoudens	73 020	100,0	502 265	100,0

Bron: Studiedienst van de Vlaamse Regering, 2007.

53,2 % van de huishoudens zijn huishoudens van één persoon. Opgelet, het gaat om het aandeel huishoudens, en niet het aandeel personen dat alleen woont. Een huishouden kan uit een of meerdere personen bestaan. Alleenstaanden worden bijgevolg ook beschouwd als een eenpersoonshuishouden. Zo vertegenwoordigen de 20 919 alleenstaande mannen in Brussel-Stad 28,6 % van de huishoudens, maar slechts 14,3 % van de totale bevolking.

Minstens 67,5 % van de huishoudens heeft geen kinderen (minstens 65,7 % in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest). 34,7 % van de huishoudens met kinderen is een eenoudergezin. Dit zijn vooral alleenstaande vrouwen met kinderen maar er zijn ook 1 149 alleenstaande mannen met kinderen.

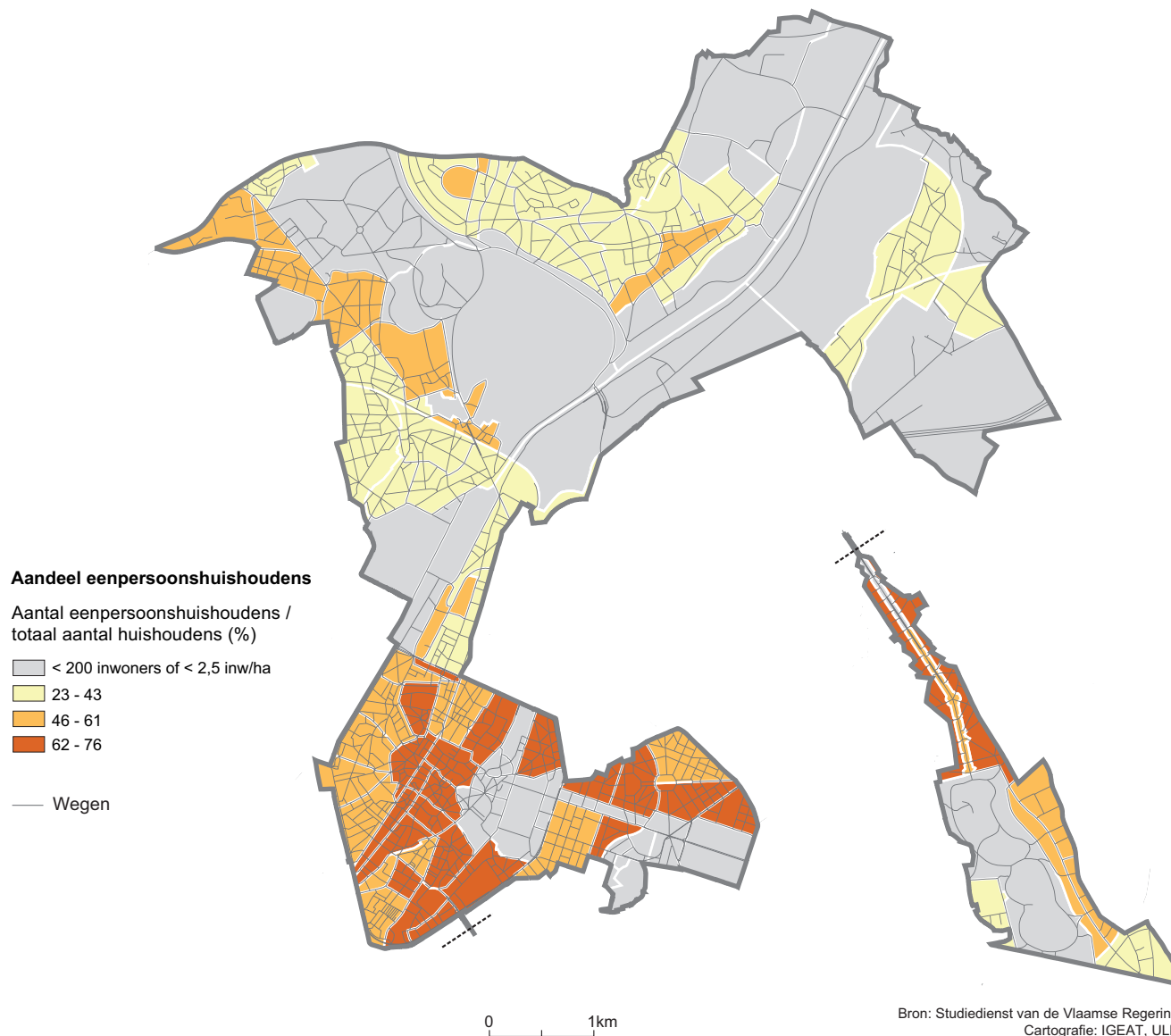
De samenstelling van de huishoudens is verschillend naargelang van de statistische buurt. Onderstaande kaarten geven hierover meer informatie.

(7) In tegenstelling tot de tabellen van de Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie, worden in deze tabellen niet enkel gehuwden als paar beschouwd, maar ook de ongehuwd samenwonenden.

2.3 Huishoudens

2.3.2 EENPERSOONSHUISHOUDENS

Kaart 3: Aandeel eenpersoonshuishoudens per statistische buurt in Brussel-Stad op 01/01/2007.

2.3 Huishoudens

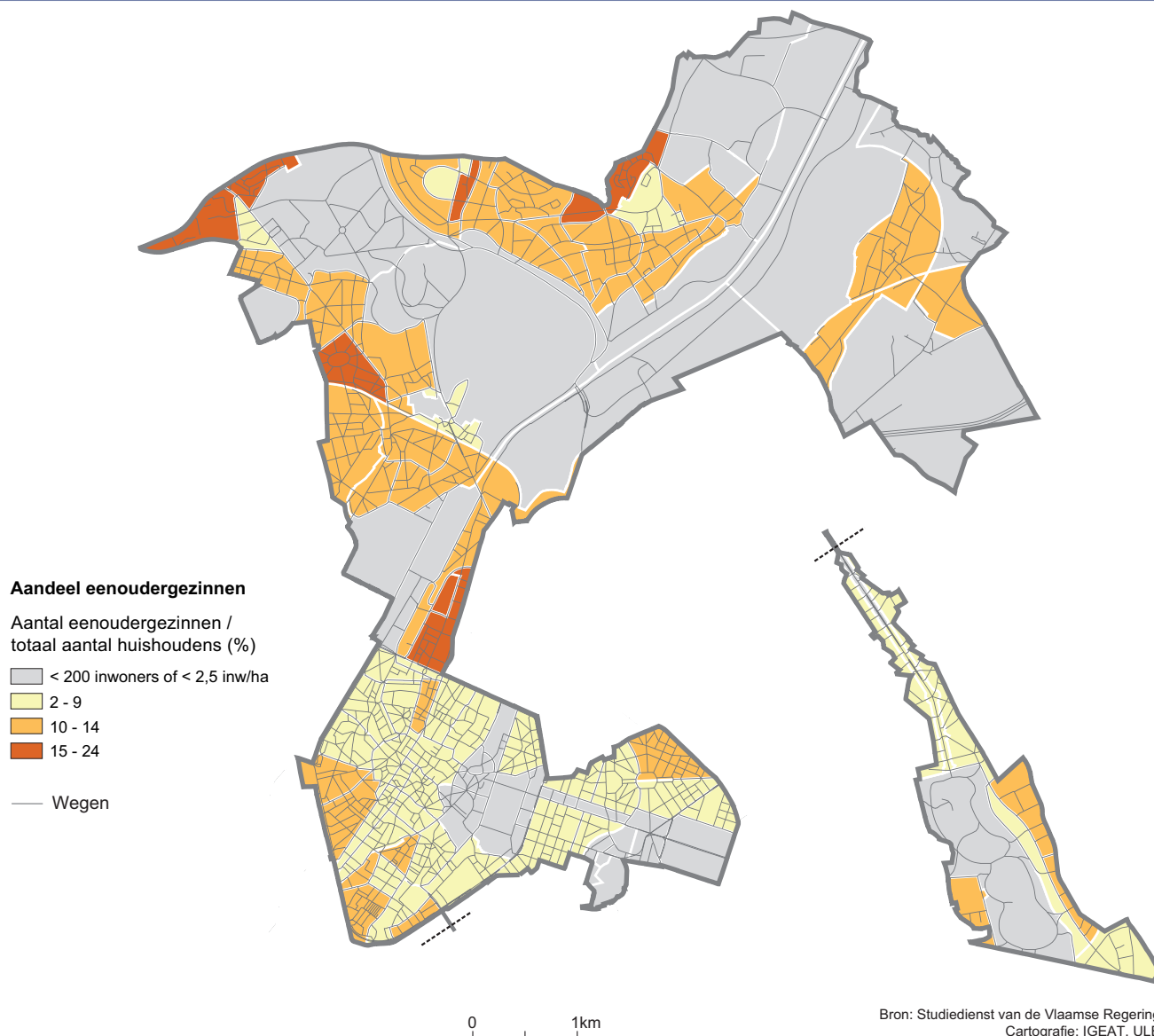
Het aandeel eenpersoonshuishoudens (kaart 3) is groter in Brussel-Stad (53,2 %) dan in het Gewest (49,3 %). Het grootste aandeel eenpersoonshuishoudens bevindt zich in de statistische buurten “A001-Grote Markt” (76,0 %), “A71-Blaesstraat-Centrum” (74,8 %) en “A002-Beurs” (73 %). Het kleinste aandeel eenpersoonshuishoudens wordt vastgesteld in de buurten “G310-Haren-Zuidwest” (23,5 %), “G30-Sint-Elizabeth” (25,1 %) en “F94-Mariëndaal” (25,2 %).

Het aandeel eenoudergezinnen (kaart 4) is iets lager in Brussel-Stad (10,4 %) dan in het Gewest (10,9 %). Dit aandeel bedraagt 34,7 % van alle gezinnen met kinderen, wat een relatief hoog aandeel is binnen de Brusselse gemeenten. Het aantal eenoudergezinnen is het grootst in de buurten “F930-Kersenhoek” (23,7 %), “F94-Mariëndaal” (21,1 %) en “E800-Goddelijke Jezus” (19,0 %), buurten met sociale woningen. Het aandeel eenoudergezinnen is er vaak hoger omdat dit een belangrijk criterium is om er te kunnen wonen. Het laagste aandeel wordt vastgesteld in de buurt “A001- Grote Markt” (2,4 %).

2.3 Huishoudens

2.3.3 EENOUDERGEZINNEN

Kaart 4: Aandeel eenoudergezinnen per statistische buurt in Brussel-Stad op 01/01/2007.

2.4 Multiculturaliteit

Tabel 3: Voornaamste nationaliteiten in Brussel-Stad en het Brussels Gewest op 01/01/2008.

Brussel-Stad			Brussels Gewest		
Nationaliteit	Aantal	%	Nationaliteit	Aantal	%
Totaal (+ vluchtelingen)	148 873	100,0	Totaal (+ vluchtelingen)	1 048 491	100,0
België	104 808	70,4	België	753 448	71,9
Marokko	8 047	5,4	Frankrijk	46 006	4,4
Frankrijk	5 658	3,8	Marokko	39 095	3,7
Italië	3 394	2,3	Italië	26 695	2,5
Spanje	2 758	1,9	Spanje	19 210	1,8
Polen	2 014	1,4	Portugal	16 127	1,5
Roemenië	1 731	1,2	Polen	15 645	1,5
Turkije	1 584	1,1	Turkije	10 516	1,0
Griekenland	1 294	0,9	Duitsland	8 886	0,8
Portugal	1 282	0,9	Roemenië	8 718	0,8

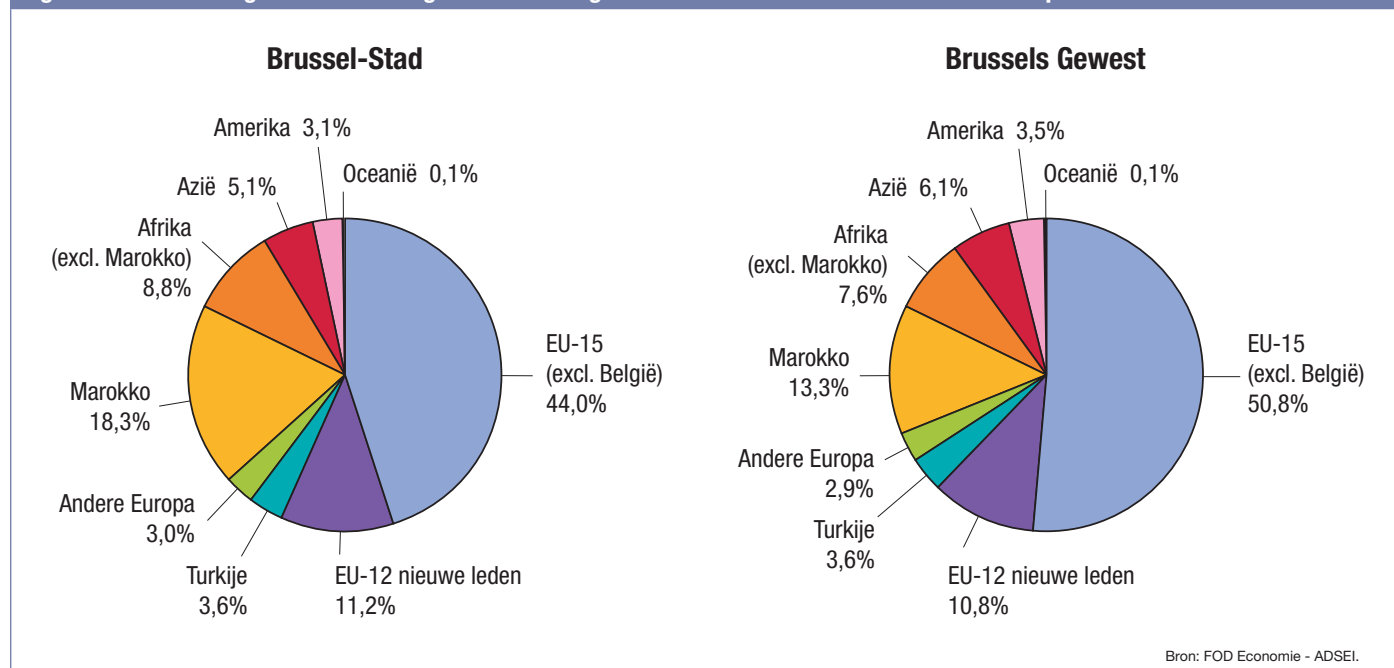
Bron: FOD Economie – ADSEI, Rijksregister, 2008.

In 2008 had 29,6 % van de bevolking van Brussel-Stad niet de Belgische nationaliteit⁽⁸⁾, dit is meer dan het gewestelijke gemiddelde (28,1 %).

(8) Het betreft wel degelijk de nationaliteit en niet de origine. Een groot deel van de allochtone gemeenschap is door naturalisatie Belg geworden. De statistieken per nationaliteit geven niettemin een duidelijk beeld van de recentste migraties.

2.4 Multiculturaliteit

Figuur 4: Verdeling van de niet-Belgische bevolking in Brussel-Stad en het Brussels Gewest op 01/01/2008.

In Brussel-Stad is 44,0 % van de niet-Belgische bevolking afkomstig uit de 15 landen van de Europese Unie (lidstaten vóór 2004)⁽⁹⁾, wat veel minder is dan voor het totale Gewest (50,8 %). Onder de niet-Belgen is de Marokkaanse gemeenschap (18,3 % van de niet-Belgen, 5,4 % van de totale bevolking) de grootste, gevolgd door de Fransen (12,8 % van de niet-Belgen), de Italianen (7,7 % van de niet-Belgen), de Spanjaarden (6,3 % van de niet-Belgen) en de Polen (4,6 % van de niet-Belgen).

(9) EU 15: Duitsland, België, Frankrijk, Italië, Luxemburg, Nederland, Denemarken, Verenigd Koninkrijk, Ierland, Griekenland, Spanje, Portugal, Oostenrijk, Finland, Zweden.

EU - 12 nieuwe leden: Cyprus, Hongarije, Malta, Polen, Letland, Estland, Litouwen, Tsjechië, Slowakije, Slovenië, Roemenië, Bulgarije.

3. SOCIO-ECONOMISCHE KENMERKEN

Van een aantal sociaaleconomische indicatoren zijn, per wijk, kaarten en tabellen beschikbaar op de site van de Wijkmonitoring. Raadpleeg de onderwerpen: "Inschakeling op de arbeidsmarkt" en "Inkomens" onder het thema "Economie".

<http://www.wijkmonitoring.irisnet.be/>

3.1 Socio-economische status van de bevolking

3.1.1 ALGEMEEN SOCIAAL-ECONOMISCH STATUUT

Tabel 4: Algemeen sociaal-economisch statuut van de bevolking van Brussel-Stad op 31/12/2007, naar geslacht en leeftijdscategorie.

Mannen		Aantal	0-17 jaar	18-24 jaar	25-49 jaar	50-64 jaar	65-79 jaar	80 jaar +
Actieve bevolking	Werkend (loontrekkende of zelfstandige)	27 772	0,6	30,6	58,1	46,4	7,6	3,4
	Werkzoekend	7 290	0,0	8,5	13,3	18,7	0,1	0,0
Niet-actieve bevolking	Pensioentrekkend	7 381	-	-	0,1	7,7	83,6	90,7
	Andere niet-actieven	35 343	99,4	60,9	28,5	27,1	8,6	5,9
Totale bevolking KBSZ		77 786	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vrouwen		Aantal	0-17 jaar	18-24 jaar	25-49 jaar	50-64 jaar	65-79 jaar	80 jaar +
Actieve bevolking	Werkend (loontrekkende of zelfstandige)	19 836	0,4	24,3	47,3	34,4	2,7	0,8
	Werkzoekend	6 053	0,0	9,2	13,0	14,1	0,0	0,0
Niet-actieve bevolking	Pensioentrekkend	10 400	-	-	0,4	11,9	75,8	90,0
	Andere niet-actieven	39 592	99,6	66,5	39,4	39,5	21,5	9,2
Totale bevolking KBSZ		75 881	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Totaal (mannen en vrouwen)		Aantal	0-17 jaar	18-24 jaar	25-49 jaar	50-64 jaar	65-79 jaar	80 jaar +
Actieve bevolking	Werkend (loontrekkende of zelfstandige)	47 608	0,5	27,4	53,0	40,5	4,9	1,6
	Werkzoekend	13 343	0,0	8,8	13,2	16,5	0,0	0,0
Niet-actieve bevolking	Pensioentrekkend	17 781	-	-	0,2	9,8	79,3	90,2
	Andere niet-actieven	74 935	99,5	63,7	33,6	33,2	15,7	8,2
Totale bevolking KBSZ		153 667	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

In Brussel-Stad heeft 53,0 % van de 25- tot 49-jarigen een baan (als werknemer of zelfstandige), dit is minder dan het gewestelijke gemiddelde (57,0 %). Hetzelfde geldt voor de 50- tot 64-jarigen (40,5 % tegenover 44,6 %). In de leeftijdscategorie van 18 tot 24 jaar (27,4 % tegenover 27,3 %) en in mindere mate de groep onder de 18 jaar (0,5 % tegenover 0,4 %) houdt het aantal jongeren met een baan gelijke tred met het gemiddelde van het Gewest.

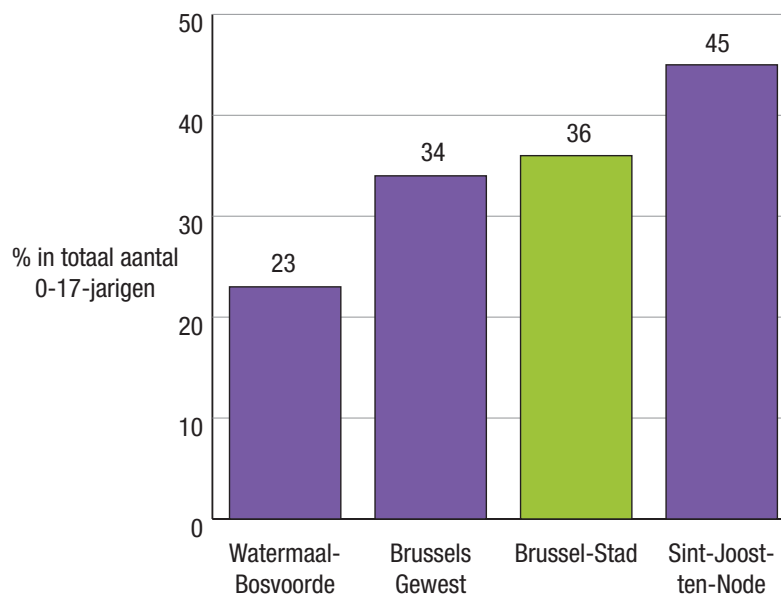
Bron: KBSZ⁽¹⁰⁾, gegevens op 31/12/2007.

(10) Meer informatie over de gegevens van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid (KBSZ) en de categorie "andere" vindt u op de website van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn onder de rubriek Armoede/gegevensbronnen. Deze categorie bevat onder anderen studenten, huisvrouwen en- mannen,...

3.1 Socio-economische status van de bevolking

3.1.2 MINDERJARIGEN IN EEN HUISHOUDEN ZONDER BETAALD WERK

Figuur 5: Aandeel minderjarigen in een huishouden zonder betaald werk in Brussel-Stad en het Brussels Gewest op 31/12/2005.

Bron: KBSZ op 31/12/2005.

36 % van de jongeren onder de 18 jaar leeft in een huishouden zonder inkomen, een aandeel dat hoger ligt dan het gemiddelde van het Gewest (34 %). Dit gemiddelde cijfer verdoezelt echter de grote verschillen op het gemeentelijk grondgebied⁽¹¹⁾.

(11) Voor meer informatie zie pagina 80 van de "Welzijns- en Gezondheidsatlas van Brussel-Hoofdstad" van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

3.2 Arbeidsmarkt

3.2.1 ACTIEVE BEVOLKING

Tabel 5: Activiteitsgraad ⁽¹²⁾ van de bevolking van Brussel-Stad en het Brussels Gewest op 31/12/2007, naar geslacht en leeftijdscategorie.

	Brussel-Stad			Brussels Gewest		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
Activiteitsgraad	62,8	51,0	57,2	64,4	53,6	59,0
Activiteitsgraad van 15-24-jarigen	29,5	25,3	27,4	28,3	25,2	26,7
Activiteitsgraad van 25-49-jarigen	71,4	60,2	66,2	74,1	63,5	68,9
Activiteitsgraad van 50-64-jarigen	65,1	48,5	57,0	67,4	51,9	59,3
Activiteitsgraad 65-plussers	6,7	2,1	4,0	7,2	2,1	4,1

Bron: KBSZ (gegevens op 31/12/07).

In Brussel-Stad ligt de activiteitsgraad (57,2 %) iets lager dan die van het Brussels Gewest (59,0 %), zowel voor mannen als voor vrouwen (respectievelijk 62,8 % en 51,0 % tegenover 64,4 % tegenover 53,6 % voor het Gewest). Dit kan worden vastgesteld in alle leeftijdscategorieën. Een hoge activiteitsgraad bij de groep 15- tot 24-jarigen kan erop wijzen dat zij minder geneigd zijn om hoger onderwijs te volgen.

(12) De activiteitsgraad is het aandeel van de bevolking tussen 15 en 64 jaar dat actief is op de arbeidsmarkt (werkend en werkzoekend) ten opzichte van de totale bevolking tussen 15 en 64 jaar.

3.2 Arbeidsmarkt

3.2.2 WERKZOEKENDEN

Tabel 6: Werkloosheidsgraad en kenmerken van werkzoekenden in Brussel-Stad en het Brussels Gewest op 01/01/2008, naar geslacht.

	Brussel-Stad			Brussels Gewest		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
Werkloosheidsgraad	20,1	22,7	21,2	17,8	20,5	19,0
Werkloosheidsgraad van min 25-jarigen	31,5	36,0	33,5	29,8	33,7	31,7
Werkloosheidsduur						
< 1 jaar	36,6	36,6	36,6	38,1	36,6	37,4
1 tot 2 jaar	16,4	16,0	16,2	16,4	15,9	16,2
2 tot 5 jaar	27,1	25,6	26,5	26,2	26,3	26,3
5 jaar en +	19,9	21,7	20,7	19,2	21,2	20,2
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Aandeel werkzoekenden naar leeftijd						
< 25 jaar	14,7	17,5	15,9	14,8	16,5	15,6
25-49 jaar	69,6	69,0	69,4	69,0	68,7	68,8
50 jaar en +	15,7	13,5	14,7	16,2	14,9	15,6
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Aandeel werklozen naar nationaliteit						
Belgen	66,3	73,2	69,4	67,3	72,6	69,9
EU (excl. Belgen)	9,4	9,7	9,5	10,5	11,5	11,0
Niet EU	24,3	17,1	21,1	22,2	16,0	19,1
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Bron: NBB, FOD Economie – ADSEI, ACTIRIS, Steunpunt-WSE, Berekeningen Observatorium voor de Werkgelegenheid, Actiris.

De werkloosheid in Brussel-Stad (21,2 %) is groter dan in het Gewest (19,0 %). De werkloosheid in de groep jonger dan 25 jaar ligt eveneens hoger (33,5 % tegenover 31,7 % voor het Gewest). Bovendien vertonen werklozen de neiging om in Brussel-Stad iets langer werkloos te blijven dan in het Gewest. Op 1 januari 2008 was 36,6 % van de werklozen minder dan één jaar werkloos (tegenover 37,4 % voor het Gewest) en was 20,7 % meer dan 5 jaar werkloos (tegenover 20,2 %). Werklozen, vooral de vrouwen, zijn in Brussel-Stad jonger dan in het Gewest.

3.3 Inkomen en inkomensbron

3.3.1 GEMIDDELD EN MEDIAAN INKOMEN

Tabel 7: Gemiddeld en mediaan inkomen in euro per jaar, per inwoner en per aangifte, Brussel-Stad, Brussels Gewest en België, inkomens 2006.			
	Gemiddeld inkomen per inwoner (2006)	Gemiddeld inkomen per aangifte (2006)	Mediaan inkomen per aangifte (2006)
Brussel-Stad	€ 10 906	€ 20 487	€ 14 238
Brussels Gewest	€ 11 988	€ 22 516	€ 15 932
België	€ 14 173	€ 24 949	€ 18 833

Bron: FOD Economie – ADSEI, Fiscale statistieken 2007 (inkomens 2006).

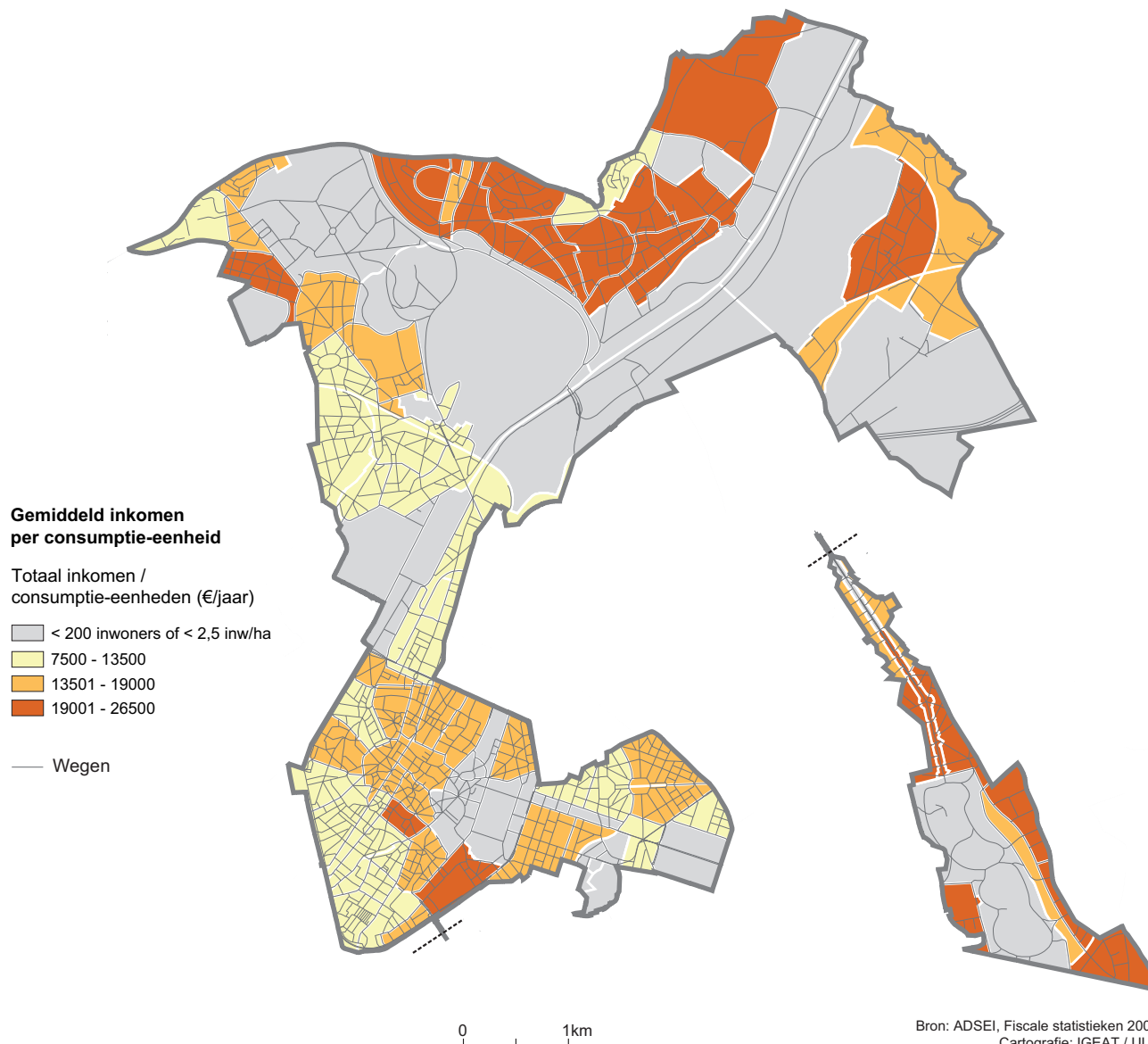
Het gemiddeld inkomen per inwoner is het totale inkomen gedeeld door de totale bevolking. Het gemiddelde inkomen per aangifte is het totale inkomen gedeeld door het aantal fiscale aangiften. Het mediane inkomen is het inkomen dat de bevolking precies in twee verdeelt: de helft van de bevolking heeft een inkomen hoger dan het mediane inkomen, de andere helft een lager.

Het gemiddelde en het mediane inkomen in Brussel-Stad is lager dan dat van het Brussels Gewest⁽¹³⁾ en dus ook lager dan dat van het land.

(13) Voor meer informatie, zie de "Welzijnsbarometer" van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

3.3 Inkomen en inkomensbron

Kaart 5: Gemiddeld inkomen per consumptie-eenheid per statistische buurt in Brussel-Stad, inkomens 2006.

3.3 Inkomen en inkomensbron

Het gemiddeld inkomen per consumptie-eenheid werd berekend door het aangegeven totaal inkomen te vergelijken met het aantal consumptie-eenheden in de wijk. De consumptie-eenheden herevalueren de bevolking rekening houdend met de huishoudensstructuur, aangezien deze een invloed heeft op de structuur van de uitgaven. De consumptie-eenheden worden als volgt gedefinieerd: de eerste volwassene van een huishouden geldt als 1 consumptie-eenheid, de andere volwassenen als 0,5 en de kinderen jonger dan 13 jaar als 0,3.

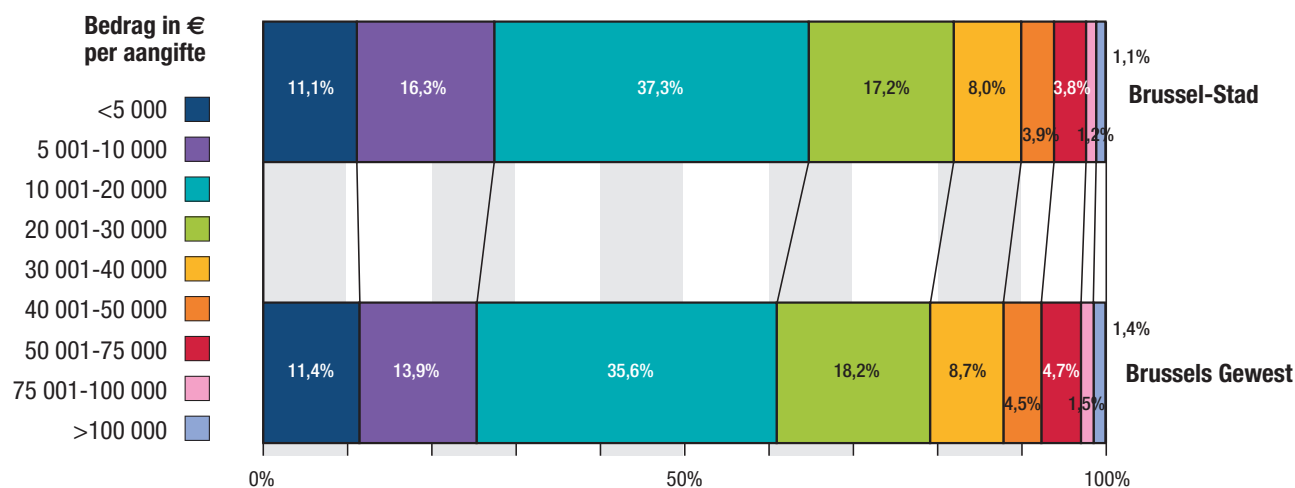
In het noordelijke deel van de gemeente (Laken, Neder-Over-Heembeek en Haren) bedraagt de maximumwaarde € 26 399/jaar, meer bepaald in de buurt “E233-Meiseselaan”. Het minimum is € 7 900/jaar voor de buurt “F930-Kersenhoek”.

In 1000 Brussel is de maximumwaarde € 25 335/jaar, meer bepaald in de buurt “C63-Natiënsquare”. Het minimum is € 9 091/jaar voor de buurt “A16-Justitiepaleis-Sint-Pieters”.

3.3 Inkomen en inkomensbron

3.3.2 INKOMENSKLASSEN

Figuur 6: Samenstelling van het gezamenlijk belastbaar inkomen naar inkomensklasse, per aangifte, Brussel-Stad en het Brussels Gewest, 2005.

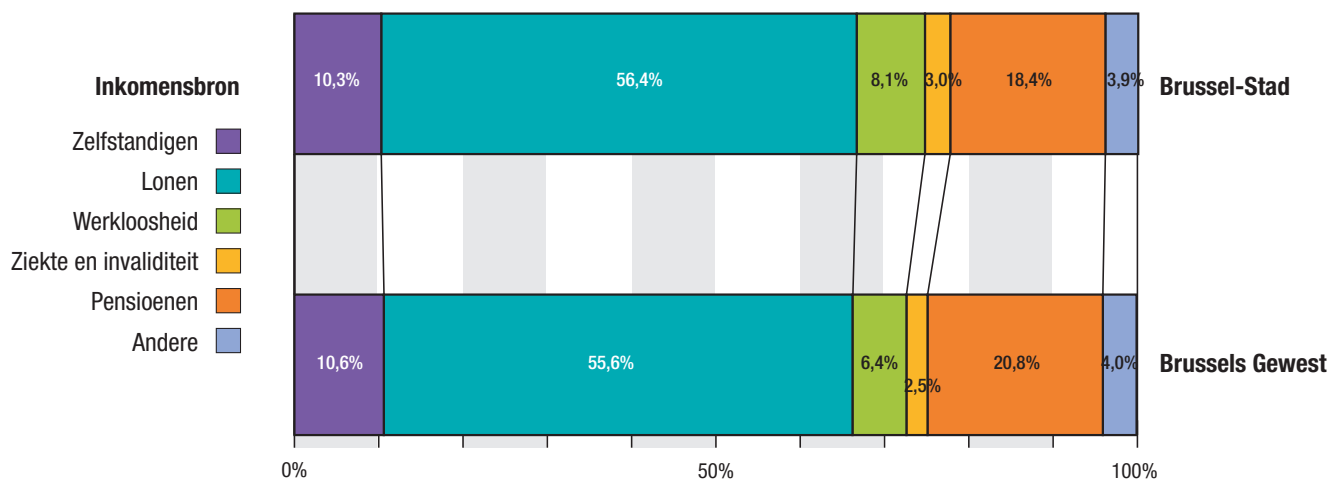
Bron: FOD Economie - ADSEI, Fiscale statistieken 2006 (inkomens 2005).

Brussel-Stad telt een groot aantal inwoners met een laag inkomen. Het aandeel lage inkomens (< € 10 000 per aangifte) is er groter en het aandeel hoge inkomens (> € 75 000 per aangifte) lager dan in het Brussels Gewest (respectievelijk 27,4 % en 2,3 % tegenover 25,3 % en 2,9 %).

3.3 Inkomen en inkomensbron

3.3.3 INKOMENSBRON

Figuur 7: Samenstelling van het gezamenlijk belastbaar inkomen, Brussel-Stad en het Brussels Gewest, 2005.

Bron: FOD Economie - ADSEI, Fiscale statistieken 2006 (inkomens 2005).

Brussel-Stad is een gemeente met veel jonge inwoners. Het aandeel van de pensioeninkomens (18,4 %) ligt bijgevolg lager dan in het Gewest (20,8 %).

3.3 Inkomen en inkomensbron

3.3.4 PERSONEN DIE LEVEN VAN EEN MINIMUM- OF VERVANGINGSINKOMEN

Tabel 8: Aantal en aandeel personen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen in 2008 in Brussel-Stad en het Brussels Gewest, naar leeftijdscategorie.

	Brussel-Stad		Brussels Gewest	
	Aantal	%	Aantal	%
Jongeren (18-25 jaar)	13 357	100,0	93 462	100,0
OCMW: leefloon + equivalent leefloon	1 171	8,8	7 177	7,7
Werkloosheidsuitkering	1 355	10,1	8 264	8,8
Uitkering voor mensen met een handicap	89	0,7	516	0,6
Totaal aantal jongeren met een uitkering	2 615	19,6	15 957	17,1
Actieve bevolking (18-64 jaar)	96 476	100,0	667 026	100,0
OCMW: leefloon + equivalent leefloon	4 667	4,8	20 385	3,1
Werkloosheidsuitkering	15 031	15,6	91 409	13,7
Uitkering voor mensen met een handicap	1 894	2,0	11 198	1,7
Totaal aantal mensen op actieve leeftijd met een uitkering	21 592	22,4	122 992	18,4
Ouderen (≥ 65 jaar)	18 586	100,0	152 045	100,0
OCMW: leefloon + equivalent leefloon	289	1,6	1 349	0,9
Inkomensgarantie voor ouderen (IGO)	2 212	11,9	17 256	11,3
Uitkering voor mensen met een handicap	1 507	8,1	8 155	5,4
Totaal aantal ouderen met een uitkering	4 008	21,6	26 760	17,6

Bron: POD Maatschappelijke Integratie – januari 2008, RVA, FOD Sociale Zekerheid, Rijksdienst voor pensioenen 2008.

22,4 % van de actieve bevolking en een op de vijf jongeren in Brussel-Stad leeft van een vervangingsinkomen 21,6 % van de ouderen heeft recht op een inkomensgarantie, een invaliditeitsuitkering, een leefloon of een equivalent leefloon (tegenover gemiddeld 17,6 % in het Gewest).

3.3 Inkomen en inkomensbron

3.3.5 GERECHTIGDEN OP EEN INKOMEN VAN HET OCMW

Tabel 9: Aantal gerechtigden op het leefloon en equivalent leefloon op 31/12/2007 in Brussel-Stad en het Brussels Gewest, naar leeftijdscategorie.

	Brussel-Stad				Brussels Gewest			
Leeftijd	Leefloon	Equivalent leefloon	Leefloon + equivalent	Bevolking	Leefloon	Equivalent leefloon	Leefloon + equivalent	Bevolking
<18	5	1	6	33 811	42	31	73	229 420
18-24	939	236	1 175	13 357	5 791	1 355	7 146	93 462
25-49	1 853	690	2 543	60 744	11 211	3 908	15 119	411 019
50-64	825	142	967	22 375	4 553	666	5 219	162 545
≥65	235	54	289	18 586	1 103	232	1 335	152 045
Totaal	3 857	1 123	4 980	148 873	22 700	6 192	28 892	1 048 491

Bron: POD Maatschappelijke Integratie – december 2007, ADSEI: Rijksregister (bevolking op 01/01/2008).

Tabel 10: Aandeel gerechtigden op het leefloon en equivalent leefloon op 31/12/2007 in Brussel-Stad en het Brussels Gewest, naar leeftijdscategorie.

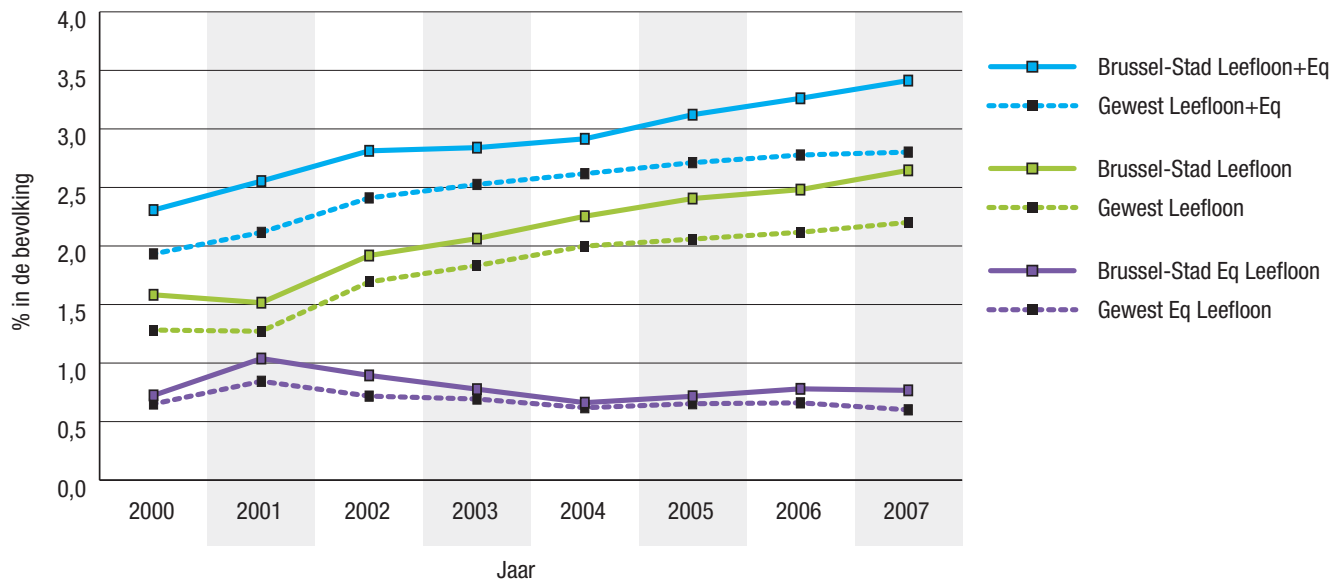
	Brussel-Stad				Brussels Gewest			
Leeftijd	Leefloon	Equivalent leefloon	Leefloon + equivalent	Bevolking	Leefloon	Equivalent leefloon	Leefloon + equivalent	Bevolking
<18	0,0	0,0	0,0	100 %	0,0	0,0	0,0	100 %
18-24	7,0	1,8	8,8	100 %	6,2	1,4	7,6	100 %
25-49	3,1	1,1	4,2	100 %	2,7	1,0	3,7	100 %
50-64	3,7	0,6	4,3	100 %	2,8	0,4	3,2	100 %
≥65	1,3	0,3	1,6	100 %	0,7	0,2	0,9	100 %
Totaal	2,6	0,8	3,3	100 %	2,2	0,6	2,8	100 %

Bron: POD Maatschappelijke Integratie – december 2007, ADSEI: Rijksregister (bevolking op 01/01/2008).

Eind 2007 genoot 3,3 % van de bevolking van Brussel-Stad een vervangingsinkomen van het OCMW, wat meer is dan in het Brussels Gewest (2,8 %). De leeftijdscategorie van 18 tot 24 jaar, zowel in Brussel-Stad als in het Brussels Gewest, is hier het meest vertegenwoordigd. Onder de 65-plussers zijn er nog altijd personen die afhangen van het OCMW omdat zij geen recht hebben op andere uitkeringen.

3.3 Inkomen en inkomensbron

Figuur 8: Evolutie van het aandeel gerechtigden op het leefloon of equivalent leefloon in Brussel-Stad en het Brussels Gewest tussen 2000 en 2007.

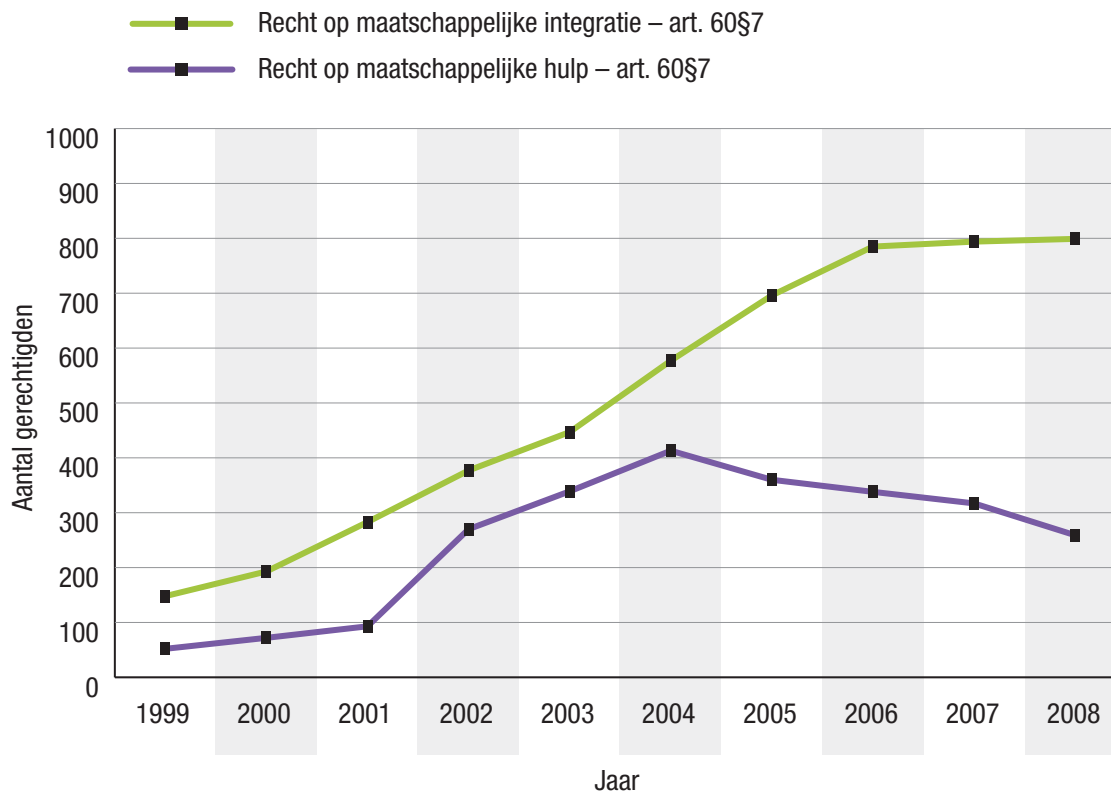
Bron: POD Maatschappelijke Integratie, gegevens op 31/12/2007, FOD Economie - ADSEI, Rijksregister.

Tussen 2000 en 2007 vertoont het aandeel personen dat recht heeft op een leefloon of equivalent leefloon een stijging in Brussel-Stad, evenals in het Gewest.

3.3 Inkomen en inkomensbron

3.3.6 TEWERKSTELLINGSMAATREGELEN

Figuur 9: Aantal mensen tewerkgesteld overeenkomstig artikel 60§7 in het OCMW van Brussel-Stad, tussen 1999 en 2008.

Bron: POD Maatschappelijke Integratie.

Het aantal via artikel 60§7 tewerkgestelde personen die recht hebben op maatschappelijke integratie is in Brussel-Stad gestegen tussen 1999 en 2006. Sindsdien lijkt dit aantal zich eerder te stabiliseren. Het aantal personen dat recht heeft op maatschappelijke hulp steeg tot 2004. Sindsdien daalt hun aantal. Zowel rechthebbenden op maatschappelijke integratie als rechthebbenden op maatschappelijke dienstverlening kunnen door het OCMW worden tewerkgesteld in het kader van artikel 60.

3.3 Inkomen en inkomensbron

3.3.7 MENSEN MET EEN LAAG INKOMEN (RVV EN OMNIO)

Tabel 11: Aantal rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming van de verzekering voor geneeskundige verzorging (RVV of OMNIO) en hun personen ten laste op 01/01/2008 in Brussel-Stad, naar leeftijdscategorie.

Brussel-Stad	Aantal gerechtigden				Aantal personen ten laste			
	<20	20-64	≥65	totaal	<20	20-64	≥65	totaal
WIGW	68	2 245	3 279	5 592	1 763	1 067	345	3 175
OCMW	54	4 340	222	4 616	3 291	1 327	60	4 678
IGO	0	22	1 465	1 487	106	138	170	414
Mensen met een handicap	2	1 681	1 231	2 914	626	535	122	1 283
Kinderen met verhoogde kinderbijslag	160	8		168	3	3		6
Gerechtigde van ≥ 50 jaar en werkzoekend ≥ 1 jaar		1 890	32	1 926	1 077	881	50	2 008
OMNIO	1 741	1 541	27	3 309				
Totaal aantal gerechtigden	2 029	11 727	6 256	20 012	6 866	3 951	747	11 564
Totale bevolking KBSZ	38 365	96 628	18 674	153 667	38 365	96 628	18 674	153 667

Bron: KBSZ 2008.

Tabel 12: Aandeel rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming van de verzekering voor geneeskundige verzorging (RVV of OMNIO) en hun personen ten laste op 01/01/2008 in Brussel-Stad, naar leeftijdscategorie.

Brussel-Stad	% gerechtigden in de bevolking				% personen ten laste in de bevolking			
	<20	20-64	≥65	totaal	<20	20-64	≥65	totaal
WIGW	0,2	2,3	17,6	3,6	4,6	1,1	1,8	2,1
OCMW	0,1	4,5	1,2	3,0	8,6	1,4	0,3	3,0
IGO	0,0	0,0	7,8	1,0	0,3	0,1	0,9	0,3
Mensen met een handicap	0,0	1,7	6,6	1,9	1,6	0,6	0,7	0,8
Kinderen met verhoogde kinderbijslag	0,4	0,0		0,1	0,0	0,0		0,0
Gerechtigde van ≥ 50 jaar en werkzoekend ≥ 1 jaar		2,0	0,2	1,3	2,8	0,9	0,3	1,3
OMNIO	4,5	1,6	0,1	2,2				
Totaal aantal gerechtigden	5,3	12,1	33,5	13,0	17,9	4,1	4,0	7,5
Totale bevolking KBSZ	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Bron: KBSZ 2008.

Het aantal rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming van de verzekering voor geneeskundige verzorging en hun personen ten laste is een indicator van het aantal personen dat in gezinnen met een laag inkomen leeft.

20,6 % van de bevolking van Brussel-Stad heeft als gezinshoofd of als persoon ten laste (rechtstreeks of onrechtstreeks) recht op de verhoogde tegemoetkoming van de verzekering voor geneeskundige

verzorging. Dit is meer dan in het Brussels Gewest⁽¹⁴⁾ (17,2 %). Brussel-Stad telt meer inwoners die recht hebben op WIGW (5,7 %), IGO (1,2 %) een uitkering voor personen met een handicap (2,7 %), het OCMW (6,0 %) en oudere werklozen (2,6 %) dan het gemiddelde van het Gewest (respectievelijk 5,1 %, 1,0 %, 2,2 %, 4,9 % en 2,0 %).

(14) Voor het Gewest, zie Tabel 7 van de Welzijnsbarometer 2008, pagina 16.

4. GEZONDHEID

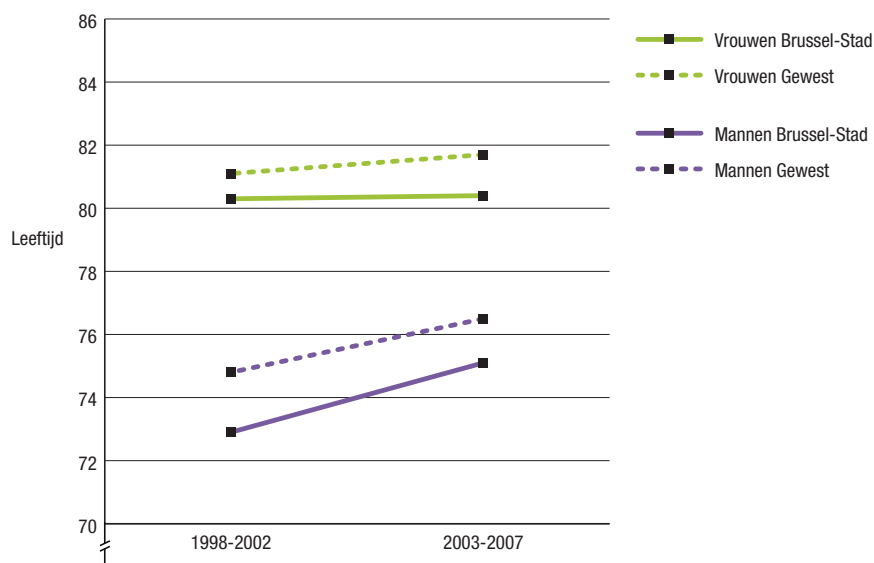
Van een aantal gezondheidsindicatoren zijn, per wijk, kaarten en tabellen beschikbaar op de site van de Wijkmonitoring. Raadpleeg het onderwerp “Sterftecijfer” onder het thema “Gezondheid”, maar ook “Leeftijdsstructuur” onder het thema “Demografie”.

<http://www.wijkmonitoring.irisnet.be/>

4.1 Algemene gezondheidstoestand

4.1.1 LEVENSVERWACHTING

Figuur 10: Evolutie van de levensverwachting in Brussel-Stad en het Brussels Gewest, naar geslacht.

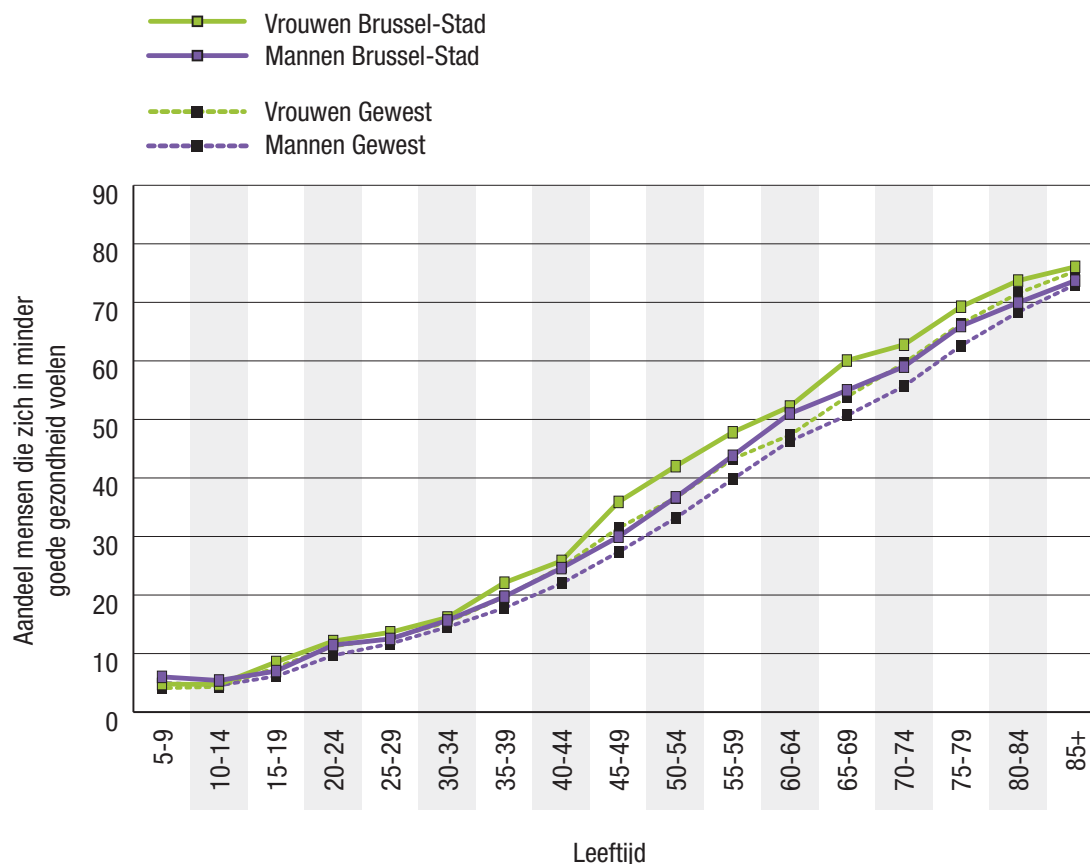
Bron: Statistische formulieren voor overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

De levensverwachting van de vrouwen ligt hoger dan die van de mannen. De levensverwachting van mannen neemt sterker toe dan die van vrouwen, en dit zowel in Brussel-Stad (respectievelijk +2,2 jaar tegenover +0,1 jaar) als in het Brussels Gewest (respectievelijk +1,7 jaar tegenover +0,6 jaar). De levensverwachting van de vrouwen wijkt meer af van die van het Gewest.

4.1 Algemene gezondheidstoestand

4.1.2 SUBJECTIEVE GEZONDHEID

Figuur 11: Inschatting van de eigen gezondheid in Brussel-Stad en het Brussels Gewest, naar leeftijd en geslacht.

Bron: Algemene socio-economische enquête 2001, berekeningen Patrick Deboosere (VUB Interface Demography).

De bevolking van Brussel-Stad, vooral de vrouwen, denkt over het algemeen in minder goede gezondheid te verkeren dan de bevolking van het Gewest.

De gezondheidsperceptie wordt gebruikt als een indicator van de algehele gezondheid van de bevolking. Dit gegeven lijkt

een goede maatstaf zowel voor verkennende studies als voor beleidsplanning. Daarom werden de gegevens van de algemene socio-economische enquête 2001 over de gezondheidsperceptie in detail geanalyseerd in de “Gezondheids- en welzijnsatlas van Brussel-Hoofdstad” (hoofdstuk 9).

4.1 Algemene gezondheidstoestand

4.1.3 STERFTE

Tabel 13: Belangrijkste doodsoorzaken voor alle leeftijden in Brussel-Stad, voor de periode 2003-2007 en vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisering ⁽¹⁵⁾ voor leeftijd.

	Mannen			Vrouwen		
	Aantal overlijdens	Sterftecijfer (/100 000)	Verskil in mortaliteit ten opzichte van het Gewest	Aantal overlijdens	Sterftecijfer (/100 000)	Verskil in mortaliteit ten opzichte van het Gewest
Cardiovasculaire aandoeningen	937	265,2	+13 %	1 240	350,1	+15 %
Kanker	861	243,7	+10 %	776	219,1	+11 %
Ademhalingsziekten	404	114,3	+17 %	365	103,1	+3 %
Ziekten ademhalingsorganen	158	44,7	+15 %	35	9,9	+28 %
Infectieuze en parasitaire aandoeningen	91	25,8	+12 %	100	28,2	-12 %
Uitwendige doodsoorzaken	253	71,6	+14 %	157	44,3	-4 %
Ongevallen	100	28,3	-4 %	94	26,5	-10 %
Zelfmoord	96	27,2	+21 %	33	9,3	-15 %
Totaal	3 017	853,8	+12 %	3 341	943,3	+9 %

Enkel de doodsoorzaken die tijdens de periode 2003-2007 meer dan 20 overlijdens tellen, zijn opgenomen in deze tabel.

De statistisch significante verschillen met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn in het vet weergegeven.

Als het percentage van het verschil in mortaliteit ten opzichte van het Gewest niet in het vet gedrukt is, kan het verschil aan het toeval te wijten zijn.

Bijgevolg moet men vermijden verklarende hypothesen te zoeken, ook wanneer het om een hoog percentage gaat.

Bron: Statistische formulieren voor overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

In Brussel-Stad bedraagt het sterftecijfer voor alle leeftijden 854 per 100 000 voor mannen en 943 per 100 000 voor vrouwen. Na standaardisatie voor de leeftijd is dit percentage aanzienlijk hoger voor mannen en voor vrouwen (respectievelijk +12 % en +9 % tegenover het Gewest).

Na standaardisatie voor de leeftijd zien we, voor beide geslachten, een significante oversterfte als gevolg van cardiovasculaire aandoeningen en kanker. Mannen overlijden beduidend vaker aan de gevolgen van ademhalingsaandoeningen en externe oorzaken.

(15) Zie woordenlijst.

4.1 Algemene gezondheidstoestand

Tabel 13 bis: Belangrijkste oorzaken van vroegtijdige sterfte in Brussel-Stad, voor de periode 2003-2007 en vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisering voor leeftijd.

	Mannen			Vrouwen		
	Aantal overlijdens	Sterftecijfer (/100 000)	Vershil in mortaliteit ten opzichte van het Gewest	Aantal overlijdens	Sterftecijfer (/100 000)	Vershil in mortaliteit ten opzichte van het Gewest
Lip-, mond- en keelkanker	21	6,7	+36,3 %			
Long- en strottenhoofdkanker	97	30,7	+8,8 %	45	15,1	+14,9 %
Borstkanker (vrouwen)				44	14,8	-5,6 %
Diabetes (totaal)	41	13,0	+8,1 %	29	9,7	+57,1 %
Chronische ademhalingsziekten	34	10,8	+44,4 %			
Ischemische hartziekten	75	23,8	+2,5 %	21	7,1	+19,1 %
Cerebrovasculaire aandoeningen	27	8,6	+1,7 %	25	8,4	+29,4 %
Zelfmoord	81	25,7	+22,1 %	27	9,1	-7,5 %
Moord	20	6,3	+84,8 %			
Verkeersongevallen	20	6,3	+33,8 %			
Andere ongevallen	37	11,7	-7,7 %			
Alcohol (initiële oorzaak)	31	9,8	-21,4 %			
Totaal	888	281,4	+15,1 %	463	155,6	+11,6 %

Enkel de doodsoorzaken die tijdens de periode 2003-2007 meer dan 20 overlijdens tellen, zijn opgenomen in deze tabel.

De statistisch significante verschillen met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn in het vet weergegeven.

Als het percentage van het verschil in mortaliteit ten opzichte van het Gewest niet in het vet gedrukt is, kan het verschil aan het toeval te wijten zijn.

Bijgevolg moet men vermijden verklarende hypothesen te zoeken, ook wanneer het om een hoog percentage gaat.

Bron: Statistische formulieren voor overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

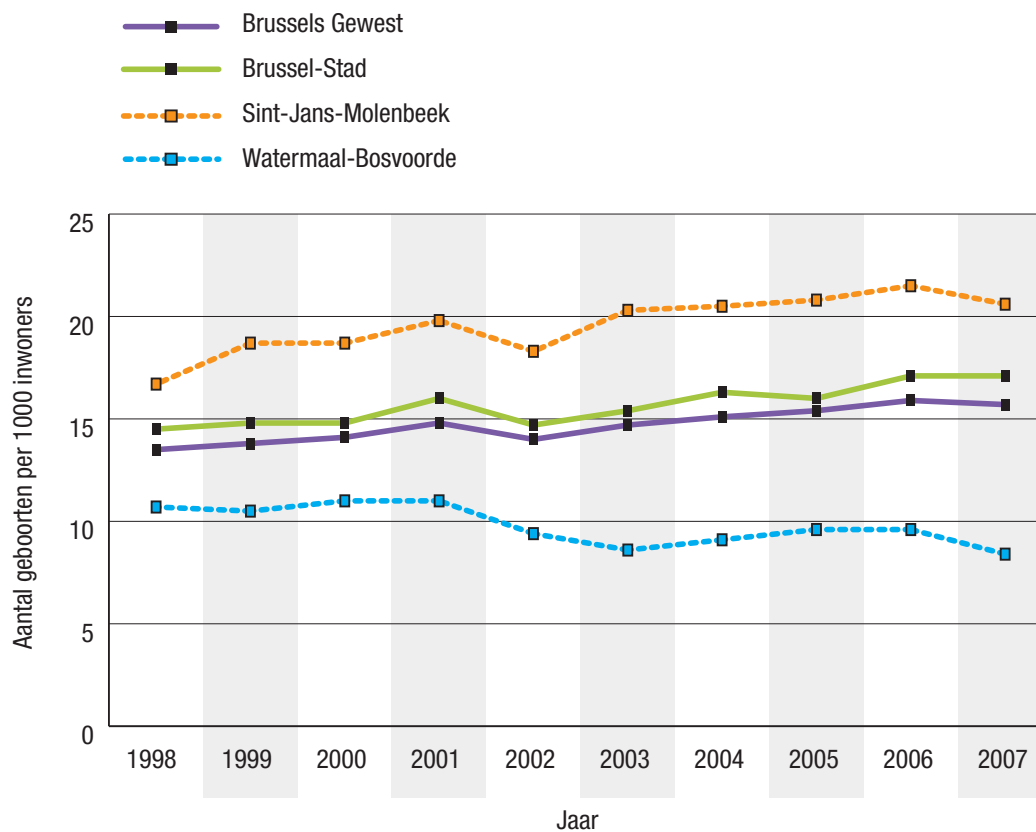
In Brussel-Stad bedraagt de vroegtijdige sterfte (vóór 65 jaar) 281 per 100 000 voor mannen en 156 per 100 000 voor vrouwen. Na standaardisatie voor de leeftijd is dit percentage aanzienlijk hoger voor mannen en voor vrouwen (respectievelijk +15,1 % en 11,6 % tegenover het Gewest).

Na standaardisatie voor de leeftijd zien we een significante oversterfte door moord bij mannen. Overlijdens als gevolg van diabetes komen veel vaker voor bij vrouwen.

4.2 Gezondheid van de jonge kinderen

4.2.1 GEBOORTEN

Figuur 12: Evolutie van de geboortecijfers in Brussel-Stad en het Brussels Gewest, 1998-2007.

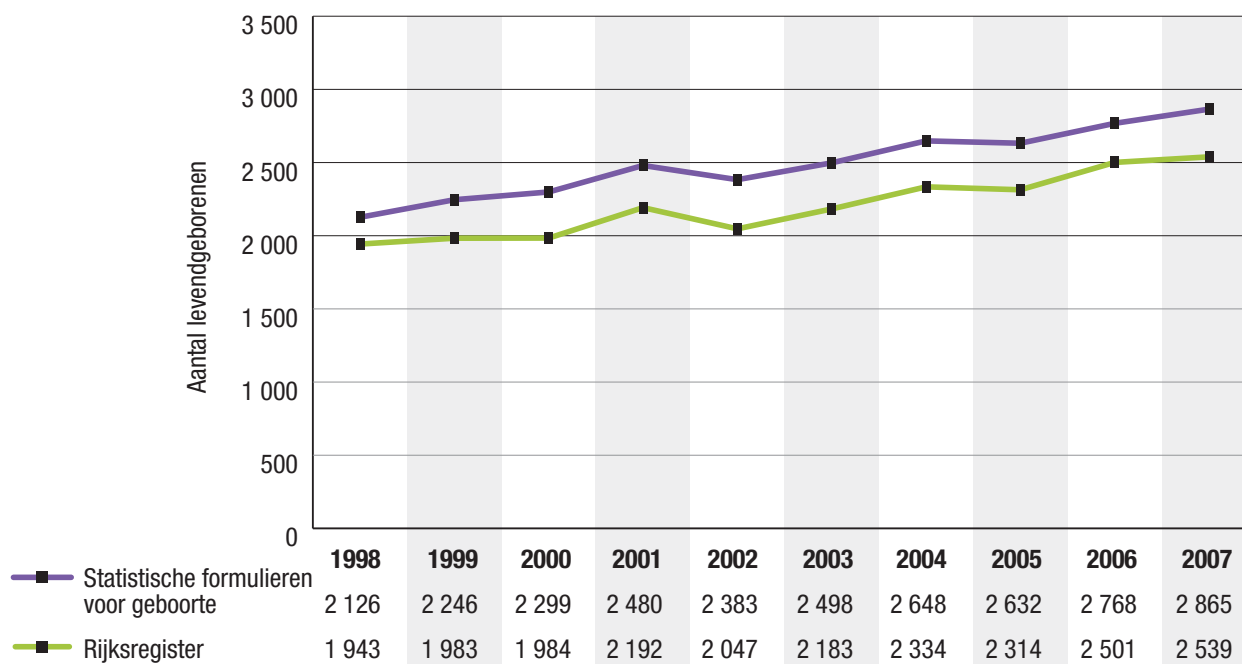

Bron: Statistische formulieren voor geboorten, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

Tussen 1998 en 2007 zijn het absolute aantal levendgeborenen en het geboortecijfer lichtjes gestegen in Brussel-Stad en in het Gewest, met uitzondering van een lichte daling in 2002. Het geboortecijfer van de gemeente ligt echter nog steeds boven het gemiddelde van de 19 gemeenten.

4.2 Gezondheid van de jonge kinderen

Figuur 13: Evolutie van het absoluut aantal levendgeborenen in Brussel-Stad, 1998-2007 volgens twee verschillende bronnen.

Bron: Statistische formulieren voor geboorte, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn en ADSEI: Rijksregister.

Als officieel cijfer voor het aantal geboorten geldt het cijfer van het Rijksregister, dat samengesteld is op basis van het bevolkingsregister van de gemeenten.

Een andere informatiebron zijn de statistische formulieren voor geboorte, die worden ingevuld door de gezondheidswerkers en de diensten van de burgerlijke stand van de gemeente van geboorte. Deze bron houdt rekening met alle geboorten, ongeacht het verblijfsstatuut van de moeder. In de meeste gemeenten is het aantal via deze bron geregistreerde geboorten hoger dan

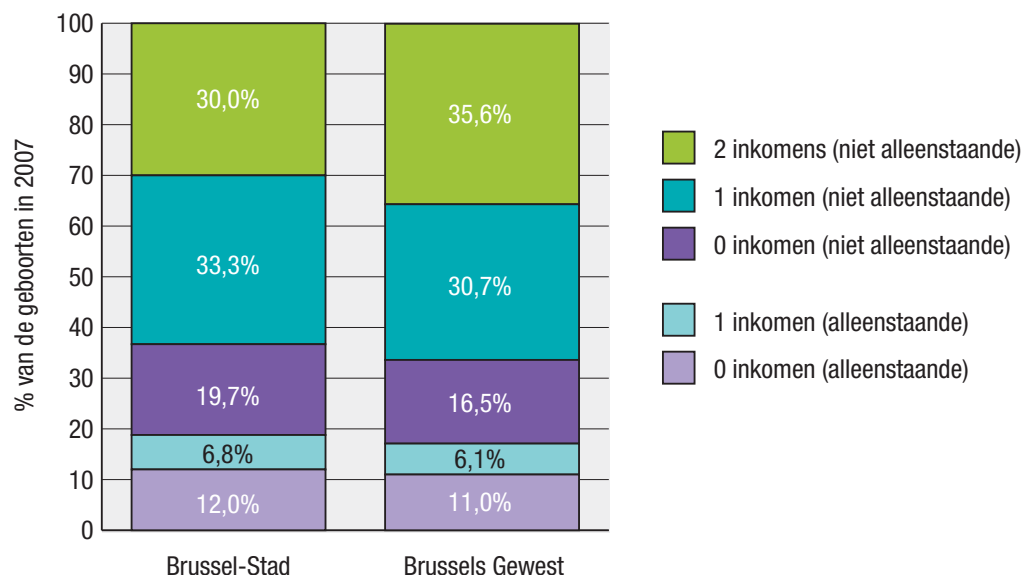
het aantal geboorten geregistreerd door het Rijksregister. Niet-geregistreerde geboorten vinden we enerzijds bij kinderen van wie de moeder is ingeschreven in het Wachtregister en anderzijds in bijzondere situaties (diplomatiek personeel verbonden aan internationale instellingen, thuislozen, illegalen).

In Brussel-Stad is het verschil tussen de twee informatiebronnen groot (326 personen in 2007). Dit betekent dat veel geboorten niet zijn ingeschreven in het Rijksregister.

4.2 Gezondheid van de jonge kinderen

4.2.2 KENMERKEN VAN DE BORELINGEN EN DE MOEDERS

Figuur 14: Sociale kenmerken van de huishoudens van de pasgeborenen in Brussel-Stad en het Brussels Gewest op 01/01/2007.

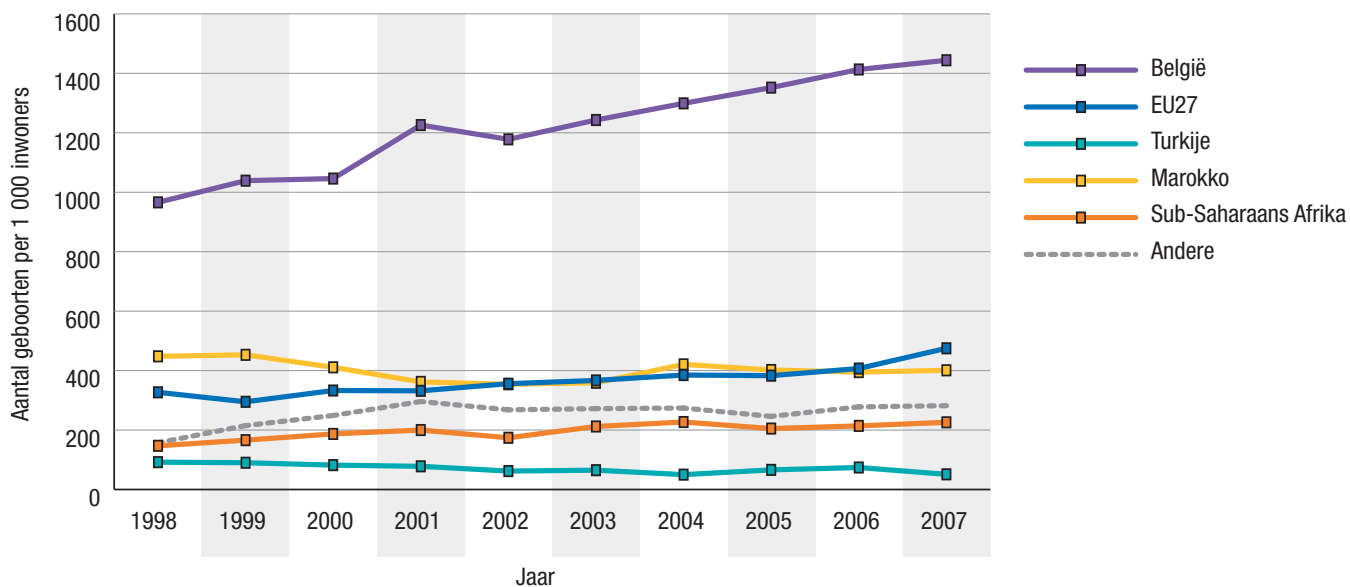
Bron: Statistische formulieren voor geboorte, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

In Brussel-Stad wordt 30,0 % van de kinderen geboren in een huishouden met twee inkomens, wat minder is dan in het Gewest (35,6 %). Er worden meer kinderen geboren in (al dan niet alleenstaande⁽¹⁶⁾) huishoudens zonder inkomen in Brussel-Stad (31,7 %) dan in het Brussels Gewest (27,5 %).

(16) Een alleenstaand huishouden is een huishouden waar de moeder alleen woont op het moment van de geboorte.

4.2 Gezondheid van de jonge kinderen

Figuur 15: Evolutie van de huidige nationaliteit van de moeder van de pasgeborenen in Brussel-Stad, 1998-2007.

Bron: Statistische formulieren voor geboorte, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

Het aantal geboorten uit moeders van Belgische nationaliteit stijgt in Brussel-Stad sinds 1998. In 2007 werd 50 % van de kinderen geboren uit een Belgische moeder.

4.2 Gezondheid van de jonge kinderen

4.2.3 GEZONDHEID VAN DE BORELINGEN EN DE MOEDERS

Tabel 14: Evolutie van de kenmerken van de geboorten en de moeders die in Brussel-Stad en het Brussels Gewest wonen, 2003-2007.

	Aantal Brussel-Stad	% Brussel-Stad*	% Gewest*
	2003-2007	2003-2007	2003-2007
Meerlinggeboorten	421	3,1	3,5
Keizersneden	2 243	16,6	17,4
Ingeleide bevallingen	3 216	24,5	26,3
Vroeggeboorte (< 37 weken)	825	6,4	6,7
Ernstige vroeggeboorte (< 32 weken)	134	1,0	1,0
Laag geboortegewicht (< 2500g)	821	6,2	6,5
Moeders < 20 jaar	449	3,3	2,8
Moeders ≥ 40 jaar	542	4,0	4,0

* Per 100 levendgeboorten (vroeggeboorte of laag geboortegewicht) of totaal.

De statistisch significante verschillen met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn in het vet weergegeven.

Als het percentage van het verschil in mortaliteit ten opzichte van het Gewest niet in het vet gedrukt is, kan het verschil aan het toeval te wijten zijn. Bijgevolg moet men vermijden verklarende hypothesen te zoeken, ook wanneer het om een hoog percentage gaat.

Bron: Statistische formulieren voor geboorte en overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

In Brussel-Stad zijn er minder meerlingengeboorten, keizersneden of ingeleide geboorten dan in de rest van het Gewest, maar meer moeders jonger dan 20 jaar. De andere statistieken omtrent de gezondheid van moeder en kind van Brussel-Stad leunen dicht aan bij die van het Gewest.

4.2.4 FOETO-INFANTIELE STERFTE

Tabel 15: Evolutie van de perinatale, infantiele en foeto-infantiele mortaliteit bij geboorten bij moeders die wonen in Brussel-Stad en het Brussels Gewest, 2003-2007.

	Aantal Brussel-Stad	Brussel-Stad per 1 000 geboorten	Gewest per 1 000 geboorten
	2003-2007	2003-2007	2003-2007
Perinatale mortaliteit (1)	116	8,6	7,2
Infantiele mortaliteit (2)	71	5,3	4,3
Foeto-infantiele mortaliteit (3)	151	11,2	9,2

(1) Overlijden voor de geboorte, vanaf 22 weken zwangerschap of 500g, of tijdens de eerste week na de geboorte (0-6 dagen na de bevalling), per 1 000 geboorten.

(2) Overlijden na de geboorte en voor de eerste verjaardag (tussen 0 en 364 levensdagen), per 1 000 levendgeboorten.

(3) Overlijden vanaf 22 weken zwangerschap tot de geboorte (criterium vanaf 1999, daarvoor 28 weken zwangerschap of 1 000g) of in de loop van het eerste levensjaar, per 1 000 geboorten.

Bron: Statistische formulieren voor geboorte en overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

De foeto-infantiele sterfte in Brussel-Stad ligt aanzienlijk hoger dan het gewestelijke gemiddelde.

5. OPLEIDING

Van een aantal onderwijsindicatoren zijn, per wijk, kaarten en tabellen beschikbaar op de site van de Wijkmonitoring. Raadpleeg het onderwerp “Kinderopvang” onder het thema “Sociaal-cultureel”, maar ook “Inschakeling op de arbeidsmarkt” onder het thema “Economie”.

<http://www.wijkmonitoring.irisnet.be/>

5.1 Schoolgaande bevolking in kleuteronderwijs

Tabel 16: Aantal leerlingen in het kleuteronderwijs in Brussel-Stad en het Brussels Gewest, begin 2008.

	1000 Brussel	Laken, Neder-Over-Heembeek, Haren (noord)	Brussels Gewest
Naar woonplaats	3 125	3 732	46 958
Naar plaats van onderwijs	4 611	4 337	51 041

Bron: Communauté française, Vlaamse Gemeenschap 2007, Berekeningen: IGEAT-ULB.

Opmerkingen: deze cijfers zijn gebaseerd op de indeling van de gemeente volgens de postcode. De statistieken op de verblijfplaats hebben betrekking op de kinderen die in een van de postcodes van Brussel-Stad wonen, ongeacht de gemeente waarin ze onderwijs volgen. Zij geven over het algemeen een vrij goed beeld van de realiteit in de gemeente.

De leerlingen die school lopen in scholen die niet door de Vlaamse en Franse Gemeenschap gesubsidieerd worden (meer bepaald de internationale scholen) zijn niet in deze cijfers opgenomen.

5.2 Schoolgaande bevolking in leerplichtonderwijs

Tabel 17a: Aantal leerlingen in het leerplichtonderwijs in Brussel-Stad en het Brussels Gewest, begin 2008.

		Naar woonplaats		
		Brussel-Stad		Brussels Gewest
Onderwijsniveau	Onderwijsvorm	Aantal	% in onderwijsniveau	% in onderwijsniveau
Lager onderwijs	Lager onderwijs	11 036	94,4	94,8
	Bijzonder lager onderwijs	650	5,6	5,2
	Totaal lager onderwijs	11 686	100,0	100,0
Secundair onderwijs 1	Secundair onderwijs	3 621	100,0	100,0
Secundair onderwijs 2	ASO	1 665	44,9	51,2
	TSO	1 044	28,1	24,5
	BSO	1 003	27,0	24,3
	Totaal	3 712	100,0	100,0
Secundair onderwijs 3	ASO	1 002	38,4	45,9
	TSO	925	35,5	30,9
	BSO	679	26,1	23,2
	Totaal	2 606	100,0	100,0
Buitengewoon secundair onderwijs	Buitengewoon secundair onderwijs	425	100,0	100,0
Secundair onderwijs 4	BSO	80	100,0	100,0
Totaal aantal leerlingen		22 130	-	-

Bron: Communauté française, Vlaamse Gemeenschap 2007, Berekeningen: IGEAT-ULB.

Het secundair niveau 1 omvat de leerlingen in de eerste twee jaar van het secundair onderwijs. Secundair niveau 2 omvat de leerlingen in het derde en vierde jaar. Secundair niveau 3 omvat de leerlingen van het vijfde en zesde jaar. Niveau 4 omvat het zevende jaar van het secundair beroepsonderwijs.

Vergeleken met het gemiddelde van het Gewest kiezen de leerlingen van het secundair onderwijs die in de gemeente Brussel wonen minder voor het algemeen secundair onderwijs, en meer voor het technisch, maar ook voor het beroepsonderwijs.

5.2 Schoolgaande bevolking in leerplichtonderwijs

Tabel 17b: Aantal leerlingen in het leerplichtonderwijs in 1000 Brussel en het Brussels Gewest, begin 2008.

		Naar woonplaats		
		1000 Brussel		Brussels Gewest
Onderwijsniveau	Onderwijsvorm	Aantal	% in onderwijsniveau	% in onderwijsniveau
Lager onderwijs	Lager onderwijs	4 868	94,6	94,8
	Bijzonder lager onderwijs	279	5,4	5,2
	Totaal lager onderwijs	5 147	100,0	100,0
Secundair onderwijs 1	Secundair onderwijs	1 533	100,0	100,0
Secundair onderwijs 2	ASO	702	42,3	51,2
	TSO	461	27,8	24,5
	BSO	495	29,9	24,3
	Totaal	1 658	100,0	100,0
Secundair onderwijs 3	ASO	396	35,4	45,9
	TSO	403	36,0	30,9
	BSO	319	28,5	23,2
	Totaal	1 118	100,0	100,0
Buitengewoon secundair onderwijs	Buitengewoon secundair onderwijs	206	100,0	100,0
Secundair onderwijs 4	BSO	41	100,0	100,0
Totaal aantal leerlingen		9 703	-	-

Bron: Communauté française, Vlaamse Gemeenschap 2007, Berekeningen: IGEAT-ULB.

In 1000 Brussel kiezen de leerlingen van het secundair onderwijs eerder voor het technisch en beroepsonderwijs en minder voor het algemeen secundair onderwijs, in vergelijking met het gewestelijke gemiddelde.

5.2 Schoolgaande bevolking in leerplichtonderwijs

Tabel 17c: Aantal leerlingen in het leerplichtonderwijs in Laken, Neder-Over-Heembeek, Haren en het Brussels Gewest, begin 2008.

		Naar woonplaats		
		Laeken, Neder-Over-Heembeek, Haren		Brussels Gewest
Onderwijsniveau	Onderwijsvorm	Aantal	% in onderwijsniveau	% in onderwijsniveau
Lager onderwijs	Lager onderwijs	6 168	94,4	94,8
	Bijzonder lager onderwijs	371	5,6	5,2
	Totaal lager onderwijs	6 539	100,0	100,0
Secundair onderwijs 1	Secundair onderwijs	2 088	100,0	100,0
Secundair onderwijs 2	ASO	963	46,9	51,2
	TSO	583	28,4	24,5
	BSO	508	24,7	24,3
	Totaal	2 054	100,0	100,0
Secundair onderwijs 3	ASO	606	40,7	45,9
	TSO	522	35,1	30,9
	BSO	360	24,2	23,2
	Totaal	1 488	100,0	100,0
Buitengewoon secundair onderwijs	Buitengewoon secundair onderwijs	219	100,0	100,0
Secundair onderwijs 4	BSO	39	100,0	100,0
Totaal aantal leerlingen		12 427	-	-

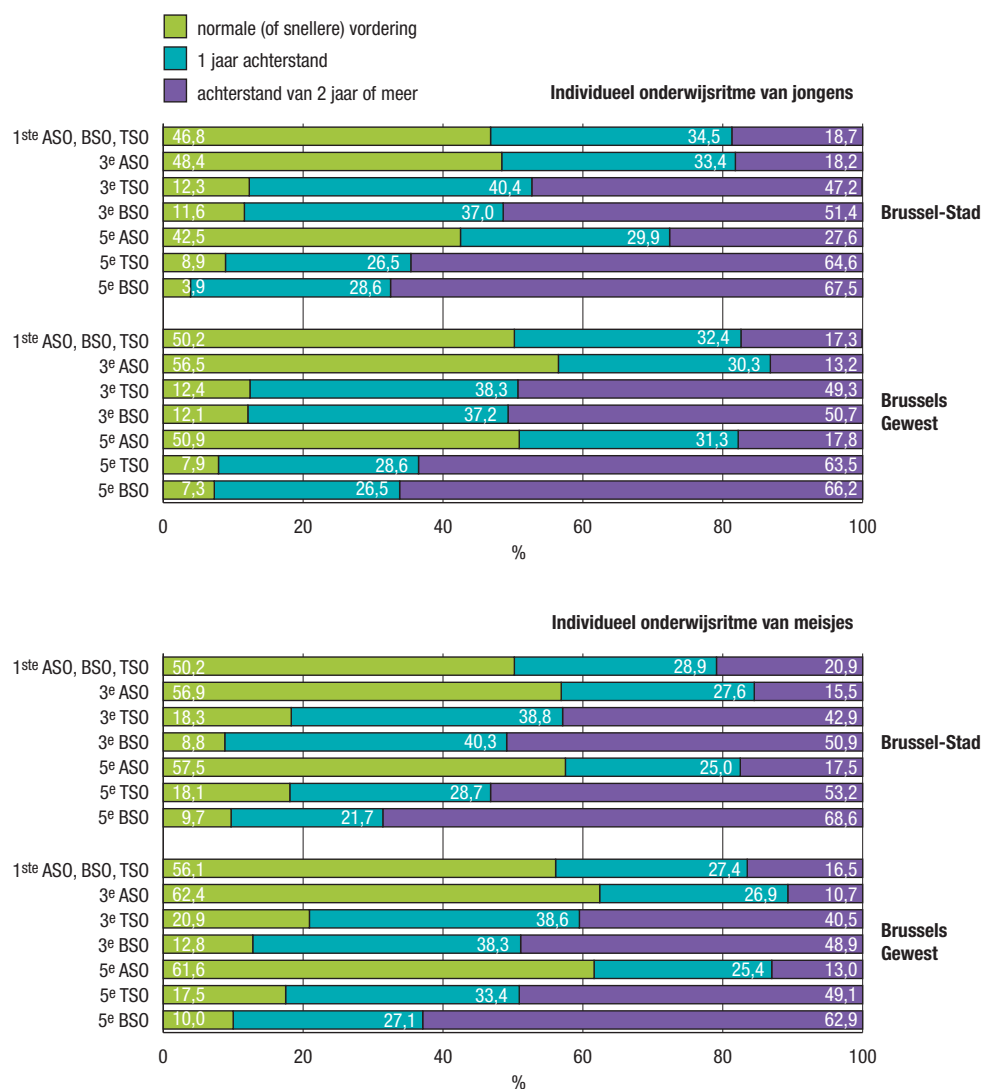
Bron: Communauté française, Vlaamse Gemeenschap 2007, Berekeningen: IGEAT-ULB.

Nog steeds in vergelijking met het gemiddelde van het Gewest kiezen de leerlingen van het secundair onderwijs die in Laken, Neder-Over-Heembeek en Haren wonen, eerder voor het technisch onderwijs en minder voor het algemeen onderwijs. Het aandeel leerlingen in het beroepsonderwijs ligt er in de buurt van het gemiddelde.

De gemeente Brussel telt 22 130 schoolgaande leerlingen, met andere woorden leerlingen die in de gemeente wonen en het leerplichtonderwijs volgen. Opgelet, een leerling die in een andere gemeente woont, kan schoollopen in Brussel-Stad en omgekeerd.

5.3 Onderwijsritme in leerplichtonderwijs

Figuur 16a: Onderwijsritme van leerlingen van het secundair onderwijs (eerste, derde en vijfde jaar) woonachtig in Brussel-Stad en het Brussels Gewest, naar geslacht en onderwijsvorm, schooljaar 2007-2008.

“Normale vordering” betekent dat de leerling ofwel op zijn tijd vooruit is, ofwel in het theoretische jaar zit waarin hij op zijn leeftijd geacht wordt te zitten.

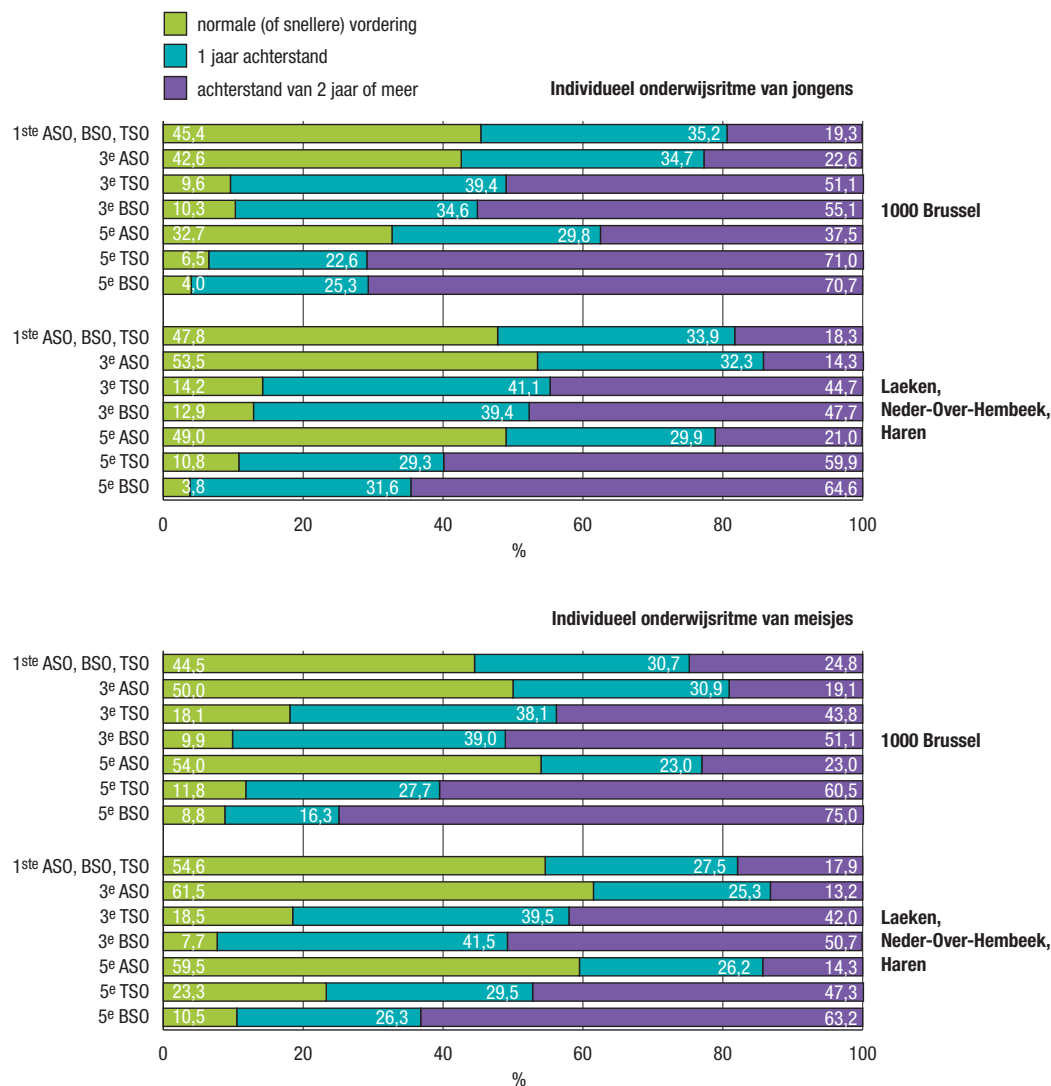
Bij de leerlingen van het 1e jaar van het secundair onderwijs, alle richtingen samen, maakte in 2007-2008 meer dan 50 % van de in Brussel-Stad wonende kinderen een normale vordering (dat is minder dan in het Brussels Gewest). Tussen de 30 en 35 % had één jaar achterstand (meer dan in het Gewest) en ongeveer 20 % had twee of meer jaar achterstand (tegenover meer dan 15 % in het Gewest). Over het algemeen hebben de leerlingen die in Brussel-Stad wonen vaker een achterstand dan in het Gewest.

In 2001⁽¹⁷⁾ waren er in de gemeente verhoudingsgewijs meer jongeren die niet voortstudeerden en geen diploma hoger secundair onderwijs hadden (50,5 % van de 18-24-jarigen niet-studerenden) dan in de 19 gemeenten samen (47,7 %).

(17) Socio-economische enquête 2001.

5.3 Onderwijsritme in leerplichtonderwijs

Figuur 16b: Onderwijsritme van leerlingen van het secundair onderwijs (eerste, derde en vijfde jaar) woonachtig in 1000 Brussel en in Laeken, Neder-Over-Hembeek, Haren, naar geslacht en onderwijsvorm, schooljaar 2007-2008.

Bron: Communauté française, Vlaamse Gemeenschap.

6. HUISVESTING EN LEEFOMGEVING

Van een aantal huisvestingsindicatoren zijn, per wijk, kaarten en tabellen beschikbaar op de site van de Wijkmonitoring. Raadpleeg de onderwerpen “Oppervlakte van een woning”, “Type woning”, “Evolutie van het woningbestand”, “Eigendomsstructuur” en “Sociale woningbestand” onder het thema “Huisvesting”, maar ook “Ouderdom van de bebouwing” en “Structuur van de bebouwing” onder het thema “Morfologie”.

<http://www.wijkmonitoring.irisnet.be/>

Tabel 18: Kenmerken van de woningen in Brussel-Stad en het Brussels Gewest.

	Brussel-Stad	Brussels Gewest
Aandeel huishoudens dat in een appartement woont (%) - 2001	76,1	71,2
Gemiddelde oppervlakte per woning (m ²) - 2001	70,4	74,4
Aantal woonvertrekken per bewoner (n) - 2001	1,9	1,9
Aandeel koopwoningen (%) - 2001	33,0	41,5
Aandeel huurwoningen (%) - 2008	64	58,6
Aandeel sociale woningen (woning/100 huishoudens) - 2007	10,6	7,8
Aandeel woningen met basiscomfort (%) - 2001	89,6	90,8
Aandeel woningen gebouwd voor 1961 (%) - 2001	64,9	63,0
Gemiddelde maandelijkse huur (€) - 2008	548	553
Gemiddelde maandelijkse huur van woningen met 1 kamer (€) - 2008	462	471
Gemiddelde maandelijkse huur van woningen met 2 kamers (€) - 2008	579	591
Aandeel “niet-natuurlijke zones” (%) - 2006	51,3	46,5

Bron: FOD Economie – ADSEI (Socio-economische enquête 2001); Observatorium van de huurprijzen 2008; IGEAT 2006

In Brussel-Stad is het aandeel huishoudens dat in een appartement woont hoger dan het gemiddelde in het Gewest (76,1 % tegen 71,2 %). Dit geldt ook voor het aandeel sociale woningen (10,6 % tegenover 7,8 %). Alle woningen samen beschouwd bedraagt de gemiddelde huurprijs van een huurwoning € 548. De meeste woningen zijn standaard uitgerust (89,6 % beschikt over basisvoorzieningen: een badkamer, stromend water en een toilet in huis) en de omgeving

is vrij groen (51,3 % van het gemeentelijk grondgebied is niet natuurlijk tegenover 46,5 % voor het Gewest, de rest wordt ingenomen door groene ruimten, tuinen of doordringbare oppervlakken⁽¹⁸⁾). Achter deze statistieken schuilen grote verschillen binnen de gemeente.

(18) Zie referentiekaart.

7. WOORDENLIJST

‰ = per 1 000

19de eeuwse gordel: de verstedelijkte gordel uit de 19de eeuw omvat de wijken van de eerste kroon, waar de verstedelijking vooral in de tweede helft van de 19de eeuw plaatsvond. Tot deze gordel behoren ook de oudste wijken van de tweede kroon: de uitbreidingen van de vroegere voorsteden en de tussenruimten die het dichtst bij de Vijfhoek gelegen zijn. In tegenstelling tot de eerste kroon reikt de 19de-eeuwse gordel niet tot aan de militaire lanen (in het oosten) of het ringspoor (in het westen).

Activiteitsgraad: het aandeel van de bevolking op beroepsleeftijd (tussen 18 en 64 jaar) die werkt of op zoek is naar werk. De activiteitsgraad wordt dus gedefinieerd door de verhouding (werknemers + werklozen)/(bevolking 18-64 jaar).

Afhankelijkheidsindex: verhouding tussen de bevolking die zich in de meest afhankelijke leeftijdscategorieën (0-19 jaar en 65 jaar en ouder) bevindt en de bevolking die het meest waarschijnlijk een beroepsactiviteit uitoefent (20 tot 64 jaar), uitgedrukt in percentage.

Arme sikkel: zone waar al meerdere decennia een concentratie van de op economisch vlak meest kansarme bevolkingsgroepen woont, bestaande uit de wijken in het noorden en het westen van de eerste kroon, die behoren tot de armste wijken van het Brussels Gewest en die een sikkel vormen rond het stadscentrum. De wijken van deze zone zijn:

- binnen de Vijfhoek, het westen van de Noord-Zuidverbinding en de Marollen;
- het oosten van Anderlecht (Kuregem) en Laag-Molenbeek (tussen de spoorlijn en het kanaal);
- in het noorden de gemeente Sint-Joost, het westen van Schaarbeek, Laken en de industriële zones langs het kanaal;
- in het zuiden, de lage gedeelten van Sint-Gillis en Vorst.

Voor meer details, zie “Ruimtelijke structuur van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest”.

Bel-etagewoning: aanpalende woning, typisch voor de periode na de Tweede Wereldoorlog, waarvan de garage en de inkomhal beneden, de living en de keuken op de eerste verdieping (= bel-etage) en de slaapkamers en de badkamer op de tweede verdieping zijn gelegen.

Buitenlandse origine (bevolking van): verwijst naar de bevolking die met een andere dan de Belgische nationaliteit is geboren of waarvan de ouders afkomstig zijn uit de immigratie.

Diploma hoger onderwijs: verwijst naar een universitair diploma (korte en lange type) of een diploma van het niet-universitair hoger onderwijs (korte en lange type).

Emigratie: verwijst naar het verlaten van een gebied door mensen uit dat gebied en hun verplaatsing naar een ander gebied om er te wonen en te werken.

Gemiddeld inkomen: som van de inkomens van alle huishoudens van een gebied gedeeld door het aantal huishoudens van datzelfde gebied.

Gentrificatie: proces dat verwijst naar de vervanging van de bevolking in vervallen historische wijken met een kansarme bevolking door een meer welgestelde bevolking, vaak jongvolwassenen zonder kinderen en met een hogere culturele en/of economische status (bijvoorbeeld: de Docks in Londen, de Antoine Dansaertstraat in Brussel).

Index van intensiteit van de veroudering: het aandeel 80-plussers bij de 65-plussers. Hoe hoger dit aandeel, hoe intenser de veroudering.

Indicator: evaluatie-instrument, vaak statistisch, waarmee een situatie of een trend op redelijk objectieve manier in tijd en ruimte kan worden gemeten. Een indicator meet maar zelden rechtstreeks de complexiteit van een fenomeen. De statistische indicatoren wijzen vaak op uitingen van dit fenomeen, op de sporen die het nalaat en de gevolgen die het veroorzaakt.

IGO: Inkomensgarantie voor ouderen.

Immigratie: verwijst naar de aankomst in een gebied van mensen uit een ander gebied, ongeacht hun nationaliteit (dus ook Belgen), die er komen wonen en werken.

Intra- of extrafamiliale transfers: financiële transfers om het inkomen uit werk te herverdelen, hetzij via de sociale

zekerheid (werkloosheid, pensioen, invaliditeit,...), hetzij binnen families (van werknemers naar andere leden van het huishouden of van de familie).

Kroon: beschrijving van de wijken met een zekere maatschappelijke, stedenbouwkundige homogeniteit, die een ring vormen binnen de stad. In Brussel verwijst de eerste kroon naar de wijken tussen de lanen van de kleine ring en de middenring, gevormd door de Churchillaan (in het zuiden), de militaire lanen (in het oosten: Generaal Jacques, Generaal Meiser, Brand Whitlock, Auguste Reyers, Generaal Wahis) en de spoorlijnen (in het westen). De tweede kroon omvat de wijken die het meest aan de buitenkant van de stad liggen. Op de kaart bij “Ruimtelijke structuur van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest” is de eerste kroon samen met de Vijfhoek weergegeven in rood en blauw, de tweede kroon in roze, groen en geel.

Kwadrant: een kwadrant verwijst in het algemeen naar het resultaat van de verdeling in vieren van een oppervlakte. Zo bestaat het zuidoostelijke kwadrant van Brussel uit de wijken in de oostelijke helft van de zuidelijke helft van de stad.

Leefloon: een gewaarborgde financiële maatschappelijke hulp, toegekend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (OCMW). Het leefloon is een residuair recht: het is ondergeschikt aan het vervullen van alle nuttige en nodige maatregelen om zijn rechten te doen gelden op andere sociale prestaties of middelen waarop men recht zou hebben krachtens de Belgische en buitenlandse wetgeving. Het wordt dus enkel toegekend wanneer de aanvrager geen recht heeft op een andere sociale uitkering. Het equivalent leefloon is een financiële hulp, waarvan de bedragen dezelfde zijn als die van het leefloon. Het wordt toegekend aan personen die om bepaalde redenen (bijvoorbeeld nationaliteit) niet in aanmerking komen voor het recht op leefloon.

Mediaan inkomen: wanneer men alle inkomens rangschikt van het kleinste tot het hoogste bedrag, is het mediaan inkomen het bedrag in het midden van de rangschikking. Dit betekent dat de helft van de inkomens lager is dan het mediane inkomen, en de helft hoger. De mediaan wordt minder beïnvloed door extreme waarden (zeer hoog of zeer laag) dan

het gemiddelde. De “armoederisicogrens” wordt vastgelegd op 60 % van het mediane inkomen.

Middenklasse: zeer heterogene sociale klasse, deels gedefinieerd door het levensniveau, gesitueerd boven de volksklassen (om niet te zeggen, de armen) en onder de welgestelde klasse. Wat de beroepen betreft, wordt de hogere middenklasse vaak geassocieerd met hogere intellectuele beroepen, maar zelden met vrije beroepen, die worden geassocieerd met de welgestelde klasse. De lagere middenklasse wordt vaak geassocieerd met maatschappelijk werkers, verpleegsters, intermediaire beroepen, een deel van de bedienden,...

Migratiesaldo: verschil tussen het aantal aankomsten (inwijking) en het aantal vertrekken (uitwijking) van de inwoners binnen een gebied.

Modale leeftijd: de meest voorkomende leeftijd binnen een bevolking. De modus is de meest voorkomende waarde.

Modale waarde: in een statistische reeks is dit de waarde die een variabele het vaakst aanneemt. Bijvoorbeeld: als er in een flatgebouw 5 flats zijn met 2 kamers, 1 flat met 3 kamers en 3 flats met 1 kamer, dan is de modale waarde van de variabele “aantal kamers” gelijk aan 2.

Modus: zie modale waarde.

Nationaliteit: het feit dat een natuurlijke of rechtspersoon onderworpen is aan het burgerlijk recht van een staat. Men kan inwoner van een land zijn zonder de nationaliteit van dat land te hebben. Dit heeft gevolgen inzake stemrecht, toegang tot het openbaar ambt, enz.

Natuurlijke aangroei: verschil tussen het aantal geboorten en het aantal sterfgevallen binnen een gebied of een bevolkingsgroep.

NWWZ: Niet-werkende werkzoekenden. Personen zonder betaalde arbeid ingeschreven als werkzoekende bij de gewestelijke tewerkstellingsdienst Actiris. Het betreft zowel uitkeringsgerechtigde werklozen als jongeren in hun wachtlijn,

vrij ingeschreven werkzoekenden en verplicht ingeschreven werkzoekenden (bijvoorbeeld doorverwezen door een OCMW).

Omnio: nieuw statuut dat sinds 1 april 2007 van toepassing is en het recht op de verhoogde tegemoetkoming voor geneeskundige verzorging uitbreidt naar verzekerden uit huishoudens met een laag inkomen.

Opbrengstgebouw: gebouw met verschillende woningen verhuurd door een of meerdere eigenaars. De woningen zijn een belegging voor de eigenaar die huur ontvangt. Het betreft vaak een gebouw dat oorspronkelijk is ontworpen als appartementsgebouw, maar een eengezinswoning kan eveneens worden omgebouwd tot opbrengstgebouw. In dit geval spreekt men van “opdeling”, een vaak voorkomend verschijnsel in Brussel in de oude burgerwijken van de eerste oostelijke kroon (van Schaarbeek tot Sint-Gillis).

Opdeling: verbouwing waarbij een gebouw dat oorspronkelijk was ontworpen als een eengezinswoning wordt opgedeeld in meerdere appartementen, gemeubelde kamers of studentenkamers.

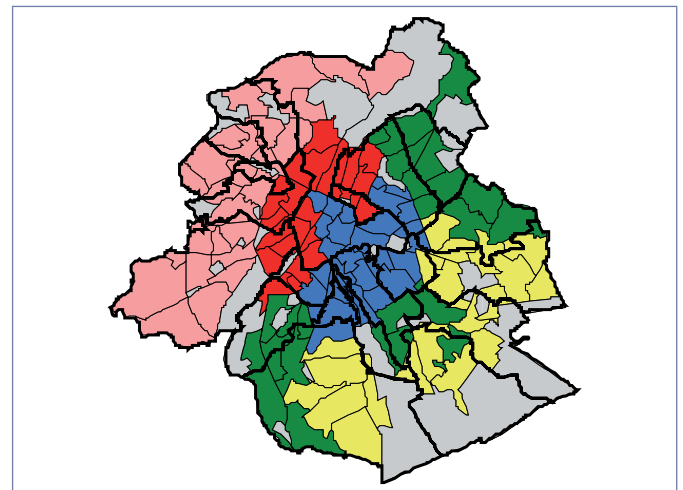
Procentpunt: wanneer twee percentages worden vergeleken, wordt het verschil tussen beide meestal uitgedrukt in procentpunten. Het verschil tussen 10 % en 30 % bedraagt 20 procentpunten (niet te verwarren met het verband tussen de beide waarden: 30 % is 300 % hoger dan 10 %).

Rijksregister: register met identificatie- en adresgegevens van de officiële bevolking van België. Het betreft personen die ingeschreven zijn in de gemeentelijke bevolkings- of vreemdelingenregisters. Het Rijksregister is de belangrijkste bron voor statistieken in verband met de bevolking. Als men bij het berekenen van armoede-indicatoren gebruik maakt van het Rijksregister moet men er rekening mee houden dat bepaalde kwetsbare bevolkingsgroepen niet ingeschreven staan (bijvoorbeeld sommige dak- en thuislozen of mensen zonder papieren).

Ruimtelijke structuur van het Brussels Gewest: schematisch gezien is de Brusselse ruimte, zoals geldt voor veel grote steden,

het product van de overlapping van twee fundamentele structuren: (a) een concentrische structuur, verbonden aan de historische ontwikkeling van de stad volgens een cirkel met een toenemende diameter en (b) een structuur in kwadranten, verbonden aan de reproductie, doorheen de gehele groei van de agglomeratie en afhankelijk van de differentiële druk op de ruimte. Er is een sociaaleconomische kloof tussen enerzijds het dal van de vallei en de lichte westelijke helling – van oorsprong vochtiger, minder goed bewoonbaar en volkser, waar de industriële ontwikkelingen van de 19de en de eerste helft van de 20ste eeuw waren geconcentreerd – en anderzijds een welgestelde zuidoostelijke kwadrant, waarnaar de burgerlijke wijken zich eerder en in grotere mate hebben uitgebreid, op de vlucht voor de centrale arbeiderswijken. Deze kwadrant heeft zich steeds verder ontwikkeld vanuit de meer aristocratische stad op de rechterhelling, die steiler, beter bewoonbaar en topografisch dominant is.

De combinatie van deze twee structuren leidt binnen het Gewest tot de onderverdeling in vijf grote subgebieden: de westelijke zone (in het roze), de westelijke centrale zone of arme sikkkel (in het rood), de oostelijke centrale zone (in het blauw), de tussenliggende oostelijke zone (in het groen) en de externe oostelijke zone of zuidoostelijke kwadrant (in het geel).

RVOHR: Ruimte voor Versterkte Ontwikkeling van Huisvesting en Renovatie: omvat de oude stadsbuurten van Anderlecht, Brussel-Stad, Molenbeek, Koekelberg, Jette, Schaarbeek, Sint-Joost, Elsene, Etterbeek, Sint-Gillis en Vorst, waar de overheid een grotere inspanning moet leveren. De Wijkcontracten moeten noodzakelijkerwijs in de RVOHR gelegen zijn. De verschillende premies en fiscale voordelen of bepaalde subsidies aan de gemeenten worden er verhoogd.

RVV: Rechthebbende op de verhoogde tegemoetkoming van de verzekering voor geneeskundige verzorging.

Standaardafwijking: meet de verspreiding van een reeks waarden rond hun gemiddelde.

Standaardisering: methode voor het corrigeren van cijfergegevens zodat vergelijkingen tussen populaties met een verschillende leeftijdspiramide mogelijk zijn. Men spreekt vaak over standaardisering voor de leeftijd, maar men kan ook standaardiseren voor een reeks andere kenmerken, zoals bijvoorbeeld het geslacht.

Statistische buurt: een statistische buurt is de kleinste administratieve eenheid waarvoor socio-economische en administratieve gegevens beschikbaar zijn. Elke gemeente wordt onderverdeeld in meerdere statistische buurten. Op basis van de gegevens per statistische buurt kunnen de intragemeentelijke verschillen zo goed mogelijk worden gevat. Het Brussels Gewest is verdeeld in 724 statistische buurten. In 2002 telde een buurt gemiddeld 1 350 inwoners. Een statistische buurt mag niet worden verward met de gewone betekenis die wordt gegeven aan de buurten. In de ogen van de gebruikers en de bewoners, zijn de buurten vaak slechts zeer vaag afgebakend. Bovendien verschilt de beschrijving van de buurt van de ene inwoner tot de andere.

Sterftecijfer: verhouding, voor een bepaalde periode, van het aantal sterfgevallen binnen een bepaalde bevolking tot het bevolkingsaantal in het midden van de periode. Deze verhouding wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 1 000 inwoners en per jaar. Als bron voor de teller geldt het overlijdensbestand, aangelegd op basis van de

overlijdensformulieren. Voor de noemer wordt gebruik gemaakt van de effectieve bevolkingsomvang verstrekt door het Rijksregister. De vroegtijdige mortaliteit wordt berekend door het aantal sterfgevallen van mensen jonger dan 65 jaar in de loop van de bestudeerde periode te delen door het aantal personen jonger dan 65 jaar in de bevolkingsgroep in het midden van de gegeven periode. Ze wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 1 000 inwoners en per jaar. Het sterftecijfer per oorzaak wordt berekend door het aantal sterfgevallen te wijten aan één oorzaak in de loop van de bestudeerde periode te delen door het aantal personen in de bevolkingsgroep in het midden van de gegeven periode. Dit cijfer wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 100 000 inwoners.

Verouderingsindex: verhouding tussen het aantal ouderen (65 jaar en meer) en het aantal jongeren (0 tot 19 jaar), uitgedrukt in percentage.

Vijfhoek: zone in Brussel die binnen de lanen van de kleine ring ligt. Het is de stad die oorspronkelijk werd beschermd door de stadswallen. De naam van deze zone is afkomstig van de vorm, die het tracé van de oude stadswallen volgt.

Volksklasse: deel van de bevolking dat potentieel het meest kwetsbaar is, met name op financieel vlak, als gevolg van het weinige opgebouwde kapitaal. De volksklasse omvat de arbeiders, maar ook werknemers met de financieel minst vergoede functies en gepensioneerden met een laag pensioen zonder rente. Er is een duidelijk verband tussen financieel kapitaal en cultureel kapitaal, aangezien de laagst opgeleiden doorgaans de minst goedbetaalde banen hebben en vaker worden getroffen door werkloosheid.

Vreemdelingenregister: register van de vreemdelingen die zijn toegelaten of gemachtigd om langer dan drie maanden in België te verblijven, met vermelding van de woonplaats.

Wachtregister: register met de kandidaat-vluchtelingen tijdens de erkenningsprocedure.

Werkende actieve bevolking: de bevolking op de arbeidsmarkt die effectief werkt (een baan heeft).

Werkloosheid: de inactiviteit van een persoon die zich effectief op de arbeidsmarkt bevindt (oud genoeg om op zoek te gaan naar betaald werk).

Werkloosheidsgraad: het aandeel werklozen in de beroepsbevolking. De werkloosheidsgraad wordt gedefinieerd door de verhouding (werklozen)/(werknemers + werklozen).

Werkzoekende: persoon zonder werk die verklaart op zoek te zijn naar een baan of persoon die een werkloosheidsuitkering krijgt (uitkeringsgerechtigde werkzoekende).

WIGW: weduwen, invaliden, gepensioneerden en wezen: deze categorieën genieten onder andere van de verhoogde tegemoetkoming voor geneeskundige verzorging onder bepaalde inkomensvoorwaarden.

COLOFON

AUTEURS:

Université Libre de Bruxelles - IGEAT:
Benjamin WAYENS, Pierre KUMMERT, Gauvain DUMONT

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn:
Truus ROESEMS

LAY-OUT:

Centre de Diffusion de la Culture Sanitaire asbl:
Nathalie da Costa Maya

VERTALING:

Brussels Language Services sprl
Centrum voor Maatschappelijke Documentatie en Coördinatie
(CMDC-CDCS) vzw

DEPOTNUMMER:

D/2010/9334/16

VOOR MEER INFORMATIE:

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

www.observatbru.be
Myriam DE SPIEGELAERE – 02/552 01 45 –
mdespiegelaere@ccc.irisnet.be

ULB – Institut de Gestion de l'Environnement et d'Aménagement du Territoire (IGEAT)

www.ulb.ac.be/igeat
Benjamin WAYENS – 02/650 50 79 – bwayens@ulb.ac.be

COCOF – Service des Affaires sociales – Cohésion sociale

www.cocof.irisnet.be
Martine BAUWENS – 02/800 84 23 – mbauwens@cocof.irisnet.be
(gewestelijke contracten)
Marie-Pierre DURT – 02/800 81 25 – mpdurt@cocof.irisnet.be
(gemeentelijke contracten)

CBAI – Centre régional d'appui à la politique de cohésion sociale (CRACs)

www.cbai.be
Alexandre ANSAY – 02/289 71 61 – alexandre.ansay@cbai.be
Jonathan UNGER – 02/289 71 63 – jonathan.unger@cbai.be

Kabinet van de minister, Lid van het College bevoegd voor Cohésion sociale

Philippe STERCKX – 02/506 32 60 – psterckx@picque.irisnet.be

GELIEVE OP VOLGENDE WIJZE NAAR DEZE PUBLICATIE TE VERWIJZEN:

ULB-IGEAT, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn,
Gemeentelijke fiches voor de analyse van lokale statistieken
in het Brussels Gewest, Fiche 4: Gemeente Brussel-Stad,
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, 2010.

GEMEENTELIJKE FICHES VOOR DE ANALYSE VAN LOKALE STATISTIEKEN IN HET BRUSSELS GEWEST:

Dit instrument voor de analyse van lokale statistieken
bestaat uit verschillende documenten

Gemeentelijke fiches

- 01 Fiche van Anderlecht
- 02 Fiche van Oudergem
- 03 Fiche van Sint-Agatha-Berchem
- 04 Fiche van Brussel-stad
- 05 Fiche van Etterbeek
- 06 Fiche van Evere
- 07 Fiche van Vorst
- 08 Fiche van Ganshoren
- 09 Fiche van Elsene
- 10 Fiche van Jette
- 11 Fiche van Koekelberg
- 12 Fiche van Sint-Jans-Molenbeek
- 13 Fiche van Sint-Gillis
- 14 Fiche van Sint-Joost-ten-Node
- 15 Fiche van Schaarbeek
- 16 Fiche van Ukkel
- 17 Fiche van Watermaal-Bosvoorde
- 18 Fiche van Sint-Lambrechts-Woluwe
- 19 Fiche van Sint-Pieters-Woluwe

Begeleidende documenten

Handleiding
Bronnen en referenties
Gewestelijke fiche

Deze gemeentelijke fiches worden in de twee talen verspreid via de website van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn (www.observatbru.be).

De begeleidende documenten zijn in het Frans beschikbaar op de website van de COCOF (www.cocof.irisnet.be/site/fr/affsoc/cohesion/index-htm/).

Elk document mag worden gekopieerd, mits vermelding van de bron.